

Valtuusto 15.6.2015, § 19

Valtuusto 20.6.2016, §15

Valtuusto 29.5.2017, § 29

Valtuusto 13.11.2017, § 49

Valtuusto 29.4.2019, § 25

Valtuusto 10.6.2019, § 33

Valtuusto 8.6.2020, § 24

Valtuusto 14.12.2020, § 45

Valtuusto 14.6.2021, § 45

Valtuusto 27.9.2022, § 61

Valtuusto 13.12.2021, § 77

Valtuusto 9.5.2022, § 22

Valtuusto 12.12.2022, § 56

Valtuusto 12.6.2022, §

HALLINTOSÄÄNTÖ

HÄMEENKYRÖN HALLINTOSÄÄNTÖ

1	HALLINTOMENETTELYÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	9
1.1	Yleiset määräykset	9
1 §	Hallintosäännön soveltaminen.....	9
1.2	Kokousmenettely	9
2 §	Luvun määräysten soveltaminen.....	9
3 §	Kokousaika ja -paikka.....	9
4 §	Kokouksen koollekutsuminen	9
5 §	Jatkokokous.....	10
6 §	Varajäsenen kutsuminen.....	10
7 §	Kokouksen pitäminen	10
8 §	Toimielimen päätöksentekotavat	11
9 §	Kokouksen johtaminen	11
10 §	Tilapäinen puheenjohtaja	11
11 §	Läsnäolo toimielinten kokouksissa	11
12 §	Hallituksen edustus muissa toimielimissä.....	12
13 §	Esittely.....	12
14 §	Esteellisyyden toteaminen	13
15 §	Äänestys ja vaalit	13
16 §	Pöytäkirjan laatiminen, tarkastaminen ja nähtävänä pitäminen	13
17 §	Asian ottaminen hallituksen käsiteltäväksi	15
18 §	Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen	15
19 §	Päätöksen tiedoksianto.....	15
1.3	Muut määräykset.....	16
20 §	Viestintä	16
21 §	Asukkaiden aloitteet	16

22 §	Asiakirjojen antamisesta päättäminen sekä niistä perittävät maksut.....	17
23 §	Nimenkirjoitus.....	18
24 §	Asiakirjahallinto.....	19
25 §	Sopimusten hallinta.....	19
2	VALTUUSTON TOIMINTA.....	19
2.1	Yleiset määräykset.....	19
26 §	Valtuuston kokoonpano.....	20
27 §	Valtuuston toiminnan järjestelyt.....	20
28 §	Valtuustoryhmän muodostaminen.....	20
29 §	Valtuustoryhmään liittyminen sekä siitä eroaminen tai erottaminen.....	21
30 §	Istumajärjestys.....	21
2.2	Valtuutetun aloiteoikeus ja vaikuttamistoimielinten aloiteoikeus.....	22
31 §	Valtuutettujen ja vaikuttamistoimielinten aloitteet.....	22
32 §	Hallitukselle osoitettava kysymys.....	22
33 §	Kyselytunti.....	23
2.3	Valtuuston kokoukset.....	23
34 §	Kokouskutsu.....	23
35 §	Esityslista.....	24
36 §	Kokouksesta tiedottaminen.....	24
37 §	Varavaltuutetun kutsuminen.....	24
38 §	Kokouksen johtaminen ja tilapäinen puheenjohtaja.....	25
39 §	Kokouskäytäntö, nimenhuuto sekä kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.....	25
40 §	Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut.....	26
41 §	Läsnäolo-oikeus valtuuston kokouksessa.....	26
42 §	Esteellisyys.....	26
43 §	Asioiden käsittelyjärjestys.....	27
44 §	Puheenvuorot.....	27

45 §	Puheenvuorojen käyttäminen.....	28
46 §	Pöydällepanoesitys	28
47 §	Eesitykset	28
48 §	Äänestystapa	29
49 §	Äänestysjärjestys	29
50 §	Äänestyksen tuloksen toteaminen	30
51 §	Toimenpidealoite.....	30
2.4	Vaalit	30
52 §	Yleiset määräykset.....	30
53 §	Vaalitoimituksen avustajat.....	31
2.5	Suhteellinen vaali.....	31
54 §	Valtuuston vaalilautakunta	31
55 §	Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto.....	31
56 §	Ehdokaslistojen laatiminen	32
57 §	Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen	32
58 §	Ehdokaslistojen yhdistelmä.....	32
59 §	Vaalitoimitus.....	33
60 §	Vaalin tuloksen toteaminen ja äänestyslippujen säilyttäminen.....	33
2.6	Pöytäkirja	33
61 §	Pöytäkirja	33
62 §	Pöytäkirjan tarkastus	33
3	HENKILÖSTÖASIOITA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	34
63 §	Henkilöstöä koskevien määräysten soveltaminen	34
64 §	Hallituksen ratkaisulta henkilöstöasioissa.....	34
65 §	Hallituksen henkilöstöjaoston ratkaisulta	34
66 §	Yhteistyötoimikunta.....	34
67 §	Toimivalta vakanssin ja viran perustamisessa ja lakkauttamisessa sekä virkasuhteen muuttamisessa työsuhteeksi	35

68 §	Viran tai toimen haku	35
69 §	Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja nimikkeet	35
70 §	Henkilöstön ottaminen	36
71 §	Koeaika, palvelussuhteen päätyminen ja osa-aikaistaminen	36
72 §	Virkaan ottaminen ilman hakumenettelyä	37
73 §	Viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen ja virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen	37
74 §	Viran tai työsuhteen velvollisuuden laiminlyönti	38
75 §	Nimikkeiden tai kelpoisuusvaatimusten muuttaminen	38
76 §	Virka- ja työvapaa	38
77 §	Sivutoimilupa ja -ilmoitus.....	38
78 §	Virantoimituksesta pidättäminen.....	39
79 §	Viranhaltijoiden yleinen ratkaisovalta henkilöstöasioissa	39
80 §	Päätäväältä palkkakysymyksissä	40
81 §	Palkan takaisinperiminen ja takaisinperinnästä luopuminen	41
82 §	Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut	41
4	HANKINTOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	42
83 §	Soveltamisala.....	42
84 §	Hallituksen ohjausvalta hankinta-asioissa.....	42
85 §	Toimivalta hankinta-asioissa	42
86 §	Tarjouspyyntöasiakirjojen ja hankintasopimusten allekirjoittaminen.....	43
5	JOHTAMINEN, TOIMIELIMET, VIRANHALTIJAT JA RATKAISUVALTA.....	43
87 §	Johtaminen.....	43
5.1	Luottamushenkilöorganisaatio.....	43
88 §	Toimielimet	43
5.2	Viranhaltijaorganisaatio	44
89 §	Palvelualuejako, organisaatio ja johtaminen	44
90 §	Konsernijohto	44

5.3	Lautakunnat	45
91 §	Lautakuntien yleiset tehtävät ja ratkaisivalta	45
5.4	Viranhaltijat	46
92 §	Viranhaltijoiden yleiset tehtävät ja ratkaisivalta	46
5.5.	Valtuusto, Hallitus ja hallintopalvelut	49
93 §	Valtuuston tehtävä	49
94 §	Hallituksen tehtävä	49
95 §	Hallituksen ja henkilöstöjaoston kokoonpano	49
96 §	Esittely hallituksessa ja henkilöstöjaostossa	50
97 §	Hallituksen ratkaisivalta	50
98 §	Hallituksen puheenjohtajan tehtävät	53
99 §	Viranhaltijoiden tehtävät ja ratkaisivalta	54
	Perusturvan pykälät 100–103 poistettu.	
5.6	Sivistyslautakunta ja sivistyspalvelut	56
104 §	Sivistyslautakunnan tehtävä	56
105 §	Lautakunnan kokoonpano	57
106 §	Esittely sivistyslautakunnassa	57
107 §	Sivistyslautakunnan ratkaisivalta	57
108 §	Viranhaltijoiden tehtävät ja ratkaisivalta	58
5.7	Elinympäristölautakunta ja elinympäristöpalvelut	66
109 §	Elinympäristölautakunnan ja lupajaoston tehtävät	66
110 §	Elinympäristölautakunnan ja lupajaoston kokoonpano	66
111 §	Esittely elinympäristölautakunnassa ja lupajaostossa	67
112 §	Elinympäristölautakunnan ratkaisivalta	67
113 §	Lupajaoston ratkaisivalta	68
114 §	Viranhaltijoiden ratkaisivalta	70
6	KUNNAN TALOUS	74
115 §	Vastuu kunnan taloudesta	75

116 §	Talousarvion täytäntöönpano	75
117 §	Talousarvion muutokset.....	75
118 §	Poistosuunnitelman hyväksyminen	76
119 §	Rahatoimen hoitaminen.....	76
120 §	Maksuista päättäminen.....	76
7	TARKASTUSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	76
7.1	Valvontajärjestelmä	76
121 §	Ulkoisen ja sisäinen valvonta	77
7.2	Tarkastuslautakunta.....	77
122 §	Lautakunnan kokoonpano.....	77
123 §	Lautakunnan kokoukset	77
124 §	Lautakunnan tehtävät.....	78
7.3	Tilintarkastaja.....	78
125 §	Tilintarkastajan valinta.....	78
126 §	Vastuun jakaantuminen	78
127 §	Tarkastuslautakunnan antamat tehtävät.....	79
7.4	Tilintarkastajan ilmoitukset, tilintarkastuskertomus ja tarkastuslautakunnan valmistelu valtuustolle	79
128 §	Tilintarkastajan ilmoitukset.....	79
129 §	Tilintarkastuskertomus.....	79
130 §	Tarkastuslautakunnan valmistelu valtuustolle	80
7.5	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	80
131 §	Valtuuston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät	80
132 §	Hallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät	80
133 §	Lautakunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät	81
134 §	Viranhaltijoiden ja esihenkilöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät.....	81
135 §	Konsernijohdon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät.....	81
136 §	Sisäisen tarkastuksen tehtävät	81

8 LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOITA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	82
137 § Soveltamisala.....	82
138 § Kokouspalkkiot.....	82
139 § Samana päivänä pidetyt kokoukset	83
140 § Vuosipalkkiot	83
141 § Katselmus, neuvottelu, toimitus.....	84
142 § Kunnan edustajat	84
143 § Tilintarkastajat, lautamiehet, uskotut miehet.....	84
144 § Keskusvaalilautakunta, vaalilautakunta ja -toimikunta	84
145 § Ansionmenetyksen korvaus.....	85
146 § Erityistehtävät.....	86
147 § Matkakustannukset	86
148 § Palkkioiden ja korvausten maksaminen.....	86

Sääntöön sisältyy liite eri toimielinten ja viranhaltijoiden ratkaisovaltaan kuuluvista erityislainsäädännön asioista sekä poikkeusolojen ja häiriötilanteiden sääntö.

1 HALLINTOMENETTELYÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1.1 Yleiset määräykset

1 § Hallintosäännön soveltaminen

Hämeenkyrön kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisessä sekä päätöksenteko- ja kokousmenettelyssä noudatetaan tämän hallintosäännön määräyksiä, ellei laissa ole toisin säädetty. Hallitus antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet tämän säännön soveltamisesta.

1.2 Kokousmenettely

2 § Luvun määräysten soveltaminen

Tämän luvun määräyksiä noudatetaan valtuustoa lukuun ottamatta kunnan toimielimissä sekä soveltuvin osin toimikunnissa sekä toimitus- ja katselmusmiesten kokouksissa.

3 § Kokousaika ja -paikka

Toimielin pitää kokouksensa päättämänään aikana ja paikassa. Kokous pidetään myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimielimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen sen pitämisestä.

4 § Kokouksen koollekutsuminen

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat (asialista).

Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kokouskutsu lähetetään jäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus, viimeistään neljä päivää ennen kokousta. Lautakuntien esityslistat (pois lukien tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta ja vaalilautakunnat) julkistetaan kunnan verkkosivulla.

Kokouskutsu toimitetaan ensisijaisesti sähköisesti.

5 § Jatkokokous

Jos kokousasioita ei ole saatu siinä kokouksessa käsitellyiksi, asiat voidaan siirtää jatkokokoukseen, johon ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille on kuitenkin pyrittävä antamaan tieto jatkokokouksesta.

6 § Varajäsenen kutsuminen

Toimielimen jäsenen, joka on estynyt saapumasta kokoukseen, on kutsuttava varajäsen sijaansa. Milloin jäsen on esteellinen käsittelemään jotakin asiaa kokouksessa tai esteen vuoksi ei voi osallistua jonkin asian käsittelyyn, hän voi kutsua varajäsenen kokoukseen sitä asiaa käsittelemään. Myös puheenjohtaja, esittelijä tai sihteeri voi toimittaa kutsun varajäsenelle.

7 § Kokouksen pitäminen

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimielin toisin päättä. Toimielin voi päättää ottaa käsiteltäväksi myös sellaisen asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

8 § Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielin voi käsitellä asiat varsinaisessa kokouksessa, jossa osallistujat ovat läsnä. Kokouksessa voidaan käyttää sähköistä kokousjärjestelmää.

Kokous voidaan pitää myös sähköisenä kokouksena, johon osallistutaan sähköisen yhteyden avulla (sähköinen kokous).

Toimielin voi tehdä päätöksiä suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä ennen kokousta (sähköinen päätöksentekomenettely).

Hallitus vastaa siitä, että sähköisiin kokouksiin ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn tarvittavat laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajantasaisia ja tietoturvallisia lakien edellyttämällä tavalla.

9 § Kokouksen johtaminen

Puheenjohtajan tehtävä on johtaa asioiden käsittelyä sekä pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Puheenjohtaja saa, varoituksen annettuaan, määrätä poistettavaksi henkilön, joka käyttäytyy sopimattomasti. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

10 § Tilapäinen puheenjohtaja

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

11 § Läsnäolo toimielinten kokouksissa

Kunnan eri toimielinten kokouksissa on jäsenten lisäksi läsnäolo- ja puheoikeus:

- hallituksen kokouksessa valtuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla
- muun toimielimen kokouksessa hallituksen puheenjohtajalla ja kunnanjohtajalla, pois lukien tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta ja vaalilautakunnat
- nuorisovaltuuston edustajalla sivistyslautakunnassa ja elinympäristölautakunnassa

Toimielin päättää asiantuntijan kuulemisesta yksittäisessä asiassa. Asiantuntija voi olla läsnä ennen kokousta tai kokouksessa asiassa käytävän keskustelun päättymiseen asti.

Salassa pidettäviä asioita käsiteltäessä kokouksessa voivat olla jäsenten, esittelijän ja pöytäkirjanpitäjän lisäksi läsnä vain hallituksen edustaja, hallituksen puheenjohtaja ja kunnanjohtaja ja hallituksen kokouksessa valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat.

12 § Hallituksen edustus muissa toimielimissä

Hallitus voi määrätä muihin toimielimiin, paitsi tarkastuslautakuntaan, keskusvaalilautakuntaan ja vaalilautakuntiin, keskuudestaan edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksessa.

13 § Esittely

Asiat päätetään toimielimen kokouksessa viranhaltijan esittelystä. Esittelijän ehdotus on käsittelyn pohjana (pohjaehdotus). Jos esittelijä on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan ennen kuin toimielin on tehnyt päätöksen asiasta, pohjaehdotus on muutettu ehdotus. Jos ehdotus on peruutettu, asia on poistettava esityslistalta.

Esittelijästä hallituksessa, lautakunnissa ja jaostoissa sekä esittelijän sijaisesta esittelijän poissa ollessa tai muuten estyneenä ollessa määrätään hallintosäännössä toisaalla.

14 § Esteellisyyden toteaminen

Toimielimen puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava jäsenen tai muun läsnäoloon oikeutetun henkilön esteellisyys toimielimen ratkaistavaksi.

15 § Äänestys ja vaalit

Äänestyksestä ja vaalin toimittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä valtuuston toiminnasta tässä säännössä määrätään.

16 § Pöytäkirjan laatiminen, tarkastaminen ja nähtävänä pitäminen

Pöytäkirjan kirjoittaa puheenjohtajan johdolla pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä.

Pöytäkirja tarkastetaan ensisijaisesti sähköisesti.

Pöytäkirjantarkastajat ilmoittavat sähköisesti pöytäkirjan hyväksymisestä, jolloin pöytäkirja varmennetaan pöytäkirjantarkastajien allekirjoituksella myöhemmin.

Pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä toimielimen päättämänä aikana ja paikassa siten, kuin siitä vähintään yhtä päivää aiemmin on ilmoitettu.

Toimielimen pöytäkirjaan merkitään:

1. järjestäytymistietoina:
  - toimielimen nimi

- kokouksen alkamis- ja päättymisaika sekä kokouspaikka
- läsnä olleet sekä
- kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

2. asian käsittelytietoina:

- asiaotsikko
- selostus asiasta
- päätösehdotus
- esteellisyys
- tehdyt esitykset ja onko niitä kannatettu
- äänestykset: äänestystapa, äänestysjärjestys, äänestysesitys sekä äänestyksen tulos
- vaalit: vaalitapa ja vaalin tulos
- päätöksen toteaminen sekä
- eriävä mielipide.

3. laillisuustietoina:

- oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus
- puheenjohtajan allekirjoitus
- pöytäkirjanpitäjän varmennus
- merkintä pöytäkirjan tarkastuksesta sekä
- merkintä nähtävänä pidosta, mikäli pöytäkirja on ollut yleisesti nähtävänä.

Pöytäkirjaan liitettävissä muutoksenhakuohjeissa annetaan tarpeelliset ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi. Pöytäkirjaan liitettävässä valitusosoituksessa on mainittava valitusviranomainen, valitusaika ja mitä valituskirjaan on liitettävä. Päätökseen, josta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä valitusta, on liitettävä tästä ilmoitus ja samalla mainittava, mihin lain tai asetuksen kohtaan kielto perustuu.

17 § Asian ottaminen hallituksen käsiteltäväksi

Asian ottamisesta hallituksen käsiteltäväksi voi päättää hallitus, hallituksen puheenjohtaja tai kunnanjohtaja.

Hallitukselle ilmoitetaan otto-oikeusharkintaa varten vain henkilöstöpäätökset, joilla otetaan henkilö vakinaiseen tai vähintään vuoden kestäväan virkaan tai toimeen.

18 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen

Kunnan viranomaisen on neljän päivän kuluessa pöytäkirjan tarkastamisesta ilmoitettava hallitukselle niistä päätöksistä, jotka on määritelty edellisessä pykälässä. Jos pöytäkirjaa ei tarkasteta, määräaika lasketaan pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

Ilmoitus tehdään sähköisesti kunnanhallituksen puheenjohtajalle ja esittelijälle.

Päätökset niissä asioissa, joista ei tarvitse ilmoittaa, voidaan otto-oikeuden estämättä panna täytäntöön, jollei yksittäistapauksessa ole ilmoitettu asian ottamisesta kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

19 § Päätöksen tiedoksianto

Hallituksen ja lautakunnan pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä kunnan verkkosivuilla.

Muun viranomaisen pöytäkirja annetaan vastaavalla tavalla tiedoksi kunnan jäsenille, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

Hallitus antaa ohjeet salassapito- ja tietosuojavelvoitteiden huomiointiin ottamisesta annettaessa päätöksiä tiedoksi yleisessä tietoverkossa. Lautakunta voi antaa tarkentavaa ohjeistusta omalla toimialallaan.

1.3 Muut määräykset

20 § Viestintä

Hallitus johtaa kunnan viestintää ja tiedottamista kunnan toiminnasta. Hallitus hyväksyy yleiset ohjeet viestinnän ja tiedottamisen periaatteista sekä nimeää viestinnästä vastaavat viranhaltijat.

Toimielimet luovat omalla toimialallaan edellytyksiä läpinäkyvälle toiminnalle asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Hallitus, lautakunnat, kunnanjohtaja sekä toimialojen johtavat viranhaltijat huolehtivat, että kunnan asukkaat ja palvelujen käyttäjät saavat riittävästi tietoja valmisteltavina olevista yleisesti merkittävistä asioista ja voivat osallistua ja vaikuttaa näiden asioiden valmisteluun. Viestinnässä käytetään selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otetaan huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

21 § Asukkaiden aloitteet

Kunnan asukkaalla sekä kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita palveluaan koskevassa asiassa.

Aloite tulee tehdä kirjallisesti tai sähköisellä asiakirjalla. Aloitteesta tulee käydä ilmi, mitä asia koskee sekä aloitteen tekijän nimi, kotikunta ja yhteystiedot.

Aloitteen käsittelee se kunnan viranomaisen, jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa. Jos toimivaltainen viranomaisen on toimitelien, aloitteista ja aloitteiden perusteella suoritetuista toimenpiteistä on annettava toimitelille tieto.

Hallituksen on vuosittain helmikuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyistä kunnan toimintaa koskevista aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Hallituksen ja lautakunnan tehtäväalueella tehdyistä aloitteista on vastaavasti esitettävä tiedot hallitukselle ja asianomaiselle lautakunnalle niiden päättämällä tavalla.

Aloitteen tekijälle on ilmoitettava tieto aloitteen käsittelystä kunnassa ja aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet tai tieto siitä, että aloite ei anna aiheutta toimenpiteisiin.

22 § Asiakirjojen antamisesta päättäminen sekä niistä perittävät maksut

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:n tarkoitettua asiakirjan antamista koskevaa ratkaisuvalltaa käyttää vastualueidensa osalta palvelujohtaja.

Tavanomaisesta tiedon antamisesta asiakirjana, pöytäkirjanotteesta, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään sivukohtainen maksu. Erityistoimenpiteitä vaativan tiedon antamisesta asiakirjana, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään kiinteä perusmaksu, joka voidaan porrastaa tiedonhaun vaativuuden mukaan. Perusmaksun lisäksi peritään sivukohtainen maksu. Jos asiakirja ei ole yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen julkisuuslain mukaisesti pitämästä asiakirjarekisteristä ja tiedonhaun erityistoimenpiteitä vaativa tieto asiakirjasta annetaan suullisesti tai antamalla

asiakirja viranomaisen luona luettavaksi tai jäljennettäväksi taikka lähettämällä se sähköpostin välityksellä, aiheutuneita kustannuksia vastaavana maksuna peritään vain kiinteä perusmaksu tiedonhaun vaativuuden mukaan porrastettuna.

23 § Nimenkirjoitus

Valtuuston ja hallituksen päättämät ja niiden puolesta tehtävät sopimukset ja sitoumukset sekä kirjelmät ja valtakirjat allekirjoittaa kunnanjohtaja, hallituksen puheenjohtaja, talous- ja hallintojohtaja tai muu hallituksen valtuuttama henkilö.

Muun toimielimen päättämän tai niiden puolesta tehtävät sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat allekirjoittaa palvelujohtaja tai muu lautakunnan valtuuttama henkilö. Mikäli asia koskee useaa palvelualueita, asiakirjat allekirjoittaa kunnanjohtaja tai talous- ja hallintojohtaja.

Toimielimen pöytäkirjanotteen allekirjoittaa pöytäkirjanpitäjä tai muu toimielimen määräämä henkilö. Toimielimen asiakirjoista annettavat otteet ja jäljennökset oikeaksi todistaa pöytäkirjanpitäjä tai muu toimielimen määräämä henkilö.

Viranhaltija allekirjoittaa päätökset, sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat päättämässään asioissa. Valmistelua koskevat asiakirjat allekirjoittaa asian valmistelija.

Hallituksen päättämät kiinteistöjen myyntiasiakirjat allekirjoittaa kunnanjohtaja ja maankäyttöinsinööri yksin.

Haasteet ja vastaanottotodistukset vastaanottaa kunnanjohtaja, palvelujohtaja, hallintosuunnittelija, hallintopalvelusihteri tai muu kunnanjohtajan valtuuttama henkilö.

24 § Asiakirjahallinto

Hallitus vastaa siitä, että asiakirjahallinnon ohjeistus, käytännöt, vastuut ja valvonta on määritelty sekä

1. vastaa hyvän tiedonhallintatavan ja hyvän henkilötietojen käsittelyn toteuttamisesta
2. määrää asiakirjahallintoa johtavan viranhaltijan
3. antaa tarkemmat ohjeet asiakirjahallinnon hoitamista ja asiakirjahallintoa johtavan viranhaltijan sekä palvelualueiden asiakirjahallinnosta vastaavien henkilöiden tehtävistä
4. päättää tiedonohjaussuunnitelman yleisistä periaatteista
5. nimeää kunnan arkistonmuodostajat ja rekisterinpitäjät, ellei rekisterinpitäjää ole tässä säännössä erikseen määrätty

Palvelujohtajat nimeävät asiakirjahallinnon vastuuhenkilöt palvelualueille.

25 § Sopimusten hallinta

Hallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä, antaa tarkemmat ohjeet sopimushallinnasta ja määrää sopimusten vastuuhenkilön toimialallaan.

Palvelujohtaja määrää sopimusten vastuuhenkilöt toimialallaan.

2 VALTUUSTON TOIMINTA

2.1 Yleiset määräykset

26 § Valtuuston kokoonpano

Valtuustossa on 35 valtuutettua. Valtuustossa on kaksi varapuheenjohtajaa. Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan valtuuston toimikaudeksi.

27 § Valtuuston toiminnan järjestelyt

Valtuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle hallituksen puheenjohtaja ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu.

Valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä koskevien asioiden valmistelua johtaa valtuuston puheenjohtaja, jollei valtuusto toisin päättä.

28 § Valtuustoryhmän muodostaminen

Valtuutetut voivat valtuustotyöskentelyä varten muodostaa valtuustoryhmiä.

Valtuustoryhmän muodostamisesta, nimestä ja puheenjohtajasta on annettava valtuustolle kirjallinen ilmoitus, joka on kaikkien ryhmään liittyvien valtuutettujen allekirjoitettava. Ilmoitus jätetään valtuuston puheenjohtajalle.

Valtuustoryhmänä pidetään myös yhtä valtuutettua, jos hän on tehnyt 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

Valtuusto hyväksyy valtuustoryhmien nimet.

29 § Valtuustoryhmään liittyminen sekä siitä eroaminen tai erottaminen

Liittymisestä valtuustoryhmään ja siitä eroamisesta valtuutetun on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle. Liittymisilmoitukseen on liitettävä asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen.

Jos valtuutettu on erotettu valtuustoryhmästä, valtuustoryhmän on ilmoitettava tästä kirjallisesti valtuustolle.

30 § Istumajärjestys

Valtuuston puheenjohtaja hyväksyy valtuuston istumajärjestyksen.

2.2 Valtuutetun aloiteoikeus ja vaikuttamistoimielinten aloiteoikeus

31 § Valtuutettujen ja vaikuttamistoimielinten aloitteet

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle.

Vaikuttamistoimielimen valtuustoedustajalla on oikeus jättää vaikuttamistoimielimen tekemä aloite ja aloitetta käsitellään valtuustoaloitteen tavoin.

Aloitetta ei oteta heti käsiteltäväksi vaan se lähetetään hallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi erikseen päättää, että aloitteesta käydään lähetekeskustelu siitä, miten asia on valmisteltava.

Hallituksen on vuosittain helmikuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja hallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Valtuusto voi todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

32 § Hallitukselle osoitettava kysymys

Vähintään neljäsosa valtuutetuista voi tehdä hallitukselle osoitetun kirjallisen kysymyksen kunnan toimintaa ja hallintoa koskevasta asiasta.

Hallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään kuuden kuukauden kuluttua kysymyksen tekemisestä.

Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään ehdotus tilapäisen valiokunnan asettamisesta tutkimaan kysymyksessä tarkoitettua asiaa, valtuuston on päätettävä tästä. Muuta päätöstä ei kysymyksen johdosta saa tehdä.

33 § Kyselytunti

Valtuutetulla on oikeus esittää hallitukselle kyselytunnilla vastattavaksi lyhyitä, kulloinkin yhteen asiaan kohdistuvia kysymyksiä kunnan hallinnon ja talouden hoitoa koskevista asioista.

Kyselytunti järjestetään ennen valtuuston kokousta, jollei valtuuston puheenjohtaja toisin päättä. Puheenjohtajana kyselytunnilla toimii valtuuston puheenjohtaja. Kyselytunti on julkinen.

Kysymys on kirjallisena toimitettava kunnantaloon viikkoa ennen valtuuston kokousta. Kysymykset, joihin ei kyselytunnilla ehditä vastata, siirtyvät seuraavaan kyselytuntiin. Kysymykset otetaan vastattaviksi niiden saapumisjärjestyksessä. Puheenjohtajalla on kuitenkin oikeus määrätä tasapuolisuutta noudattaen muukin vastaamisjärjestys.

Saatuun hallitukselta vastauksen kysymyksen esittäjällä on oikeus tehdä kaksi asiaan liittyvää lyhyttä lisäkysymystä.

2.3 Valtuuston kokoukset

34 § Kokouskutsu

Kutsu valtuuston kokoukseen on vähintään 5 päivää ennen kokousta lähetettävä erikseen kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tieto kunnan verkkosivuilla ja viiteilmoituksella paikallislehdessä. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Kokouskutsu lähetetään ensisijaisesti sähköisesti.

35 § Esityslista

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset valtuuston päätöksistä, on lähetettävä kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä.

Valtuuston puheenjohtaja päättää kuinka monelle varavaltuutetulle esityslista toimitetaan.

36 § Kokouksesta tiedottaminen

Valtuuston kokouksen ajasta ja paikasta tiedotetaan ennen kokousta niissä tiedotusvälineissä, joissa valtuusto on päättänyt kokouksistaan ilmoittaa.

37 § Varavaltuutetun kutsuminen

Valtuutetun, joka on estynyt hoitamasta valtuutetun tointaan tai joka on esteellinen käsittelemään jotakin asiaa, on viipymättä ilmoitettava asiasta valtuuston puheenjohtajalle tai sihteerille.

Saatuaan valtuutetulta tai muuten luotettavasti tiedon esteestä tai esteellisyydestä puheenjohtajan tai sihteerin on kutsuttava valtuutetun sijaan kuntalaissa tarkoitettu varavaltuutettu.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava valtuutetun ja muun läsnäoloon oikeutetun henkilön esteellisyys valtuuston ratkaistavaksi.

Valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kuntavaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja,

kuitenkin vähintään kaksi. Yhteislistan ulkopuolella olleen valitsijajärjestyksen ehdokkaana valitulla valtuutetulla ei ole varavaltuutettua.

38 § Kokouksen johtaminen ja tilapäinen puheenjohtaja

Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa asioiden käsittelyä sekä pitää huolta järjestyksestä valtuuston kokouksessa. Puheenjohtaja saa annettuaan varoituksen määrätä poistettavaksi henkilön, joka käyttäytyy sopimattomasti. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Puheenjohtaja voi tarvittaessa valtuuston suostumuksella luovuttaa puheenjohtajan kokouksessa varapuheenjohtajalle ja osallistua sinä aikana kokoukseen jäsenenä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtajat ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokoukselle tilapäinen puheenjohtaja.

39 § Kokouskäytäntö, nimenhuuto sekä kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kokouksissa käytetään ensisijaisesti sähköisen asianhallintajärjestelmän sähköistä kokouskäytäntöä.

Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan sähköisen ilmoittautumisen perusteella tai nimenhuudolla, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Nimenhuudon jälkeen puheenjohtaja toteaa, onko valtuusto laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

40 § Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut

Läsnä oleviksi katsotaan valtuutetut ja varavaltuutetut, jotka ovat saapuneet kokoukseen eivätkä ole ilmoittaneet siitä poistuvansa tai joita muuten ei ole todettu poissa oleviksi.

Puheenjohtaja voi toimittaa kokouksen kestäessä tai kokoustauon päätyttyä uuden nimenhuudon, jos se läsnä olevien toteamiseksi on tarpeen.

41 § Läsnäolo-oikeus valtuuston kokouksessa

Kunnanjohtajan on oltava läsnä valtuuston kokouksessa. Nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston edustajalla ja johtoryhmän jäsenillä on läsnäolo- ja puheoikeus. Valtuusto päättää muiden henkilöiden läsnäolo-oikeudesta.

42 § Esteellisyys

Ennen asian käsittelyn aloittamista esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään ja esteellisyyden aiheuttamasta perusteesta sekä vetäydyttävä asian käsittelystä ja poistuttava paikaltaan.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava kokoukseen osallistuvan esteellisyys valtuuston ratkaistavaksi. Asianomaisen henkilön tulee tarvittaessa antaa selvitystä seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa. Annettuaan pyydetyn selvityksen asianomaisen henkilön on poistuttava paikaltaan.

Henkilö, jonka esteellisyyden valtuusto ratkaisee, saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain hallintolain 29 §:ssä tarkoitetussa poikkeustilanteessa.

Esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava pöytäkirjaan.

43 § Asioiden käsittelyjärjestys

Asiat esitellään valtuustolle esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto toisin päättä.

Käsittelyn pohjana (pohjaesityksenä) on hallituksen esitys taikka, milloin tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on valmistellut asian, niiden esitys.

Jos hallitus, tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on muuttanut esityslistalla olevaa esitystään ennen kuin valtuusto on tehnyt päätöksen asiasta, pohjaesitys on muutettu esitys. Jos esitys on peruutettu, asia on poistettava esityslistalta.

44 § Puheenvuorot

Kun asia on esitelty, siitä on varattava tilaisuus keskustella.

Puheenvuoro on pyydettävä sähköisen kokousjärjestelmän kautta, tai muuten selvästi havaittavalla tavalla tai toimittamalla puheenjohtajalle kirjallinen puheenvuoropyyntö.

Puheenvuorot annetaan pyydettyssä järjestyksessä. Tästä järjestyksestä poiketen puheenjohtaja voi antaa:

1. asian käsittelyn alussa ryhmäpuheenvuoron kunkin valtuustoryhmän edustajalle ryhmien suuruuden mukaisessa järjestyksessä
2. puheenvuoron hallituksen puheenjohtajalle, kunnanjohtajalle sekä tarkastuslautakunnan ja tilapäisen valiokunnan puheenjohtajalle, jos käsitellään asianomaisten toimielinten valmistelemissä asioita; sekä
3. repliikki- ja kannatuspuheenvuoron.

Asian käsittelyjärjestystä koskeva työjärjestyspuheenvuoro on annettava ennen muita.

45 § Puheenvuorojen käyttäminen

Puheenvuoron saaneen on puhuttava paikaltaan tai puhujakorokkeelta.

Puhujan on pysyttävä käsiteltävänä olevassa asiassa. Jos hän siitä poikkeaa, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata huomautusta, puheenjohtajan on kiellettävä häntä jatkamasta puhettaan.

46 § Pöydällepanoesitys

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu esitys asian pöydällepanosta tai jokin muu esitys, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä esitystä ja siitä on tehtävä päätös ennen kuin keskustelua itse asiasta jatketaan. Jos esitys hyväksytään, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn, jos se hylätään, jatkuu käsittely.

Asia, joka esitetään ensimmäisen kerran valtuustolle eikä esityslistaa ole toimitettu kokouskutsun yhteydessä, pannaan pöydälle seuraavaan kokoukseen, jos vähintään neljäsosa läsnä olevista valtuutetuista sitä pyytää. Muussa tapauksessa asian pöydällepanosta päätetään äänten enemmistöllä.

47 § Esitykset

Keskustelun kuluessa tehty esitys on annettava kirjallisena, jos puheenjohtaja niin vaatii.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja julistaa keskustelun päättyneeksi. Tämän jälkeen hänen on esitettävä valtuuston hyväksyttäväksi selostus keskustelun kuluessa tehdyistä esityksistä.

Esitystä, jota ei ole kannatettu tai joka on tehty vaihtoehtoisena taikka esitystä, joka menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei oteta äänestettäväksi. Pohjaesitys otetaan kuitenkin äänestettäväksi, vaikka sitä ei olisi kannatettu.

Jollei ole muita äänestykseen otettavia esityksiä kuin pohjaesitys, puheenjohtajan on julistettava se valtuuston päätökseksi.

48 § Äänestystapa

Äänestys toimitetaan sähköisesti tai nimenhuudolla. Äänestys toimitetaan avoimesti.

49 § Äänestysjärjestys

Jos esityksistä on äänestettävä, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen, jota laadittaessa on otettava huomioon, että:

1. ensiksi asetetaan äänestettäväksi pohjaesityksestä kaksi eniten poikkeavaa esitystä. Niistä voittanut asetetaan jäljellä olevista esityksistä eniten pohjaesityksestä poikkeavaa esitystä vastaan, ja näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaesitys pohjaesitykselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaesityksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava esitys, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista esityksistä voittanutta vastaan

2. jos asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan ensin äänestettäväksi määrältään suurimman esityksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan esitysten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin esitys hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä esityksistä ei enää äänestetä
3. jos esitys on sellainen, että sen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista esityksistä, sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on äänestettävä erikseen.

50 § Äänestyksen tuloksen toteaminen

Puheenjohtaja toteaa äänestyksen tuloksena syntyvän päätöksen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määräänemistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

51 § Toimenpidealoite

Tehtyään käsiteltävänä olevassa asiassa päätöksen valtuusto voi hyväksyä hallitukselle osoitettavan toimenpidealoitteen, jonka tulee liittyä käsiteltävänä olevaan asiaan ja joka ei saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä muuttaa tai laajentaa sitä.

2.4 Vaalit

52 § Yleiset määräykset

Milloin vaali toimitetaan suljetuin lipuin, äänestyslipun on oltava kokoon taitettu niin, ettei sen sisältö ole näkyvässä. Äänestyslipussa ei saa olla asiattomia merkintöjä.

Äänestysliput annetaan valtuuston puheenjohtajalle nimenhuudon määräämässä järjestyksessä.

Ääniä voidaan antaa jokaiselle vaalissa kysymykseen tulevalle ehdokkaalle, vaikkei häntä olisi keskustelussa ehdotettu tai kannatettu.

53 § Vaalitoimituksen avustajat

Toimitettaessa enemmistövaali suljetuin lipuin, kokouksen pöytäkirjantarkastajat toimivat samalla ääntenlaskijoina ja avustavat muutenkin vaalitoimituksessa, jollei valtuusto toisin päättä.

2.5 Suhteellinen vaali

54 § Valtuuston vaalilautakunta

Valtuusto valitsee toimikaudekseen suhteellisten vaalien toimittamista varten vaalilautakunnan. Lautakunnassa on kolme jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Valtuusto valitsee jäseniksi valituista lautakunnan puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan.

Lautakunnan sihteerinä toimii valtuuston pöytäkirjanpitäjä, jollei valtuusto toisin päättä.

55 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto

Valtuusto määrää ajankohdan, milloin ehdokaslistat on viimeistään annettava valtuuston puheenjohtajalle sekä milloin vaalitoimituksen nimenhuuto aloitetaan.

56 § Ehdokaslistojen laatiminen

Ehdokaslistassa saa olla enintään niin monen ehdokkaan nimi kuin vaalissa on valittavia jäseniä ja varajäseniä.

Ehdokaslistan otsikossa on mainittava, missä vaalissa sitä käytetään. Ehdokaslista on vähintään kahden valtuutetun allekirjoitettava. Ensimmäinen allekirjoittaja toimii listan asiamiehenä ja antaa sen valtuuston puheenjohtajalle.

57 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen

Kun ehdokaslistojen antamisen määräaika on päättynyt, valtuuston puheenjohtaja antaa ehdokaslistat vaalilautakunnalle, joka tarkastaa, ovatko ne asianmukaisesti laaditut. Jos listassa on virheellisyys, annetaan asiamiehelle tilaisuus sen korjaamiseen vaalilautakunnan asettamassa määräajassa.

Jos sama henkilö on asiamiehen toimittaman ehdokaslistan korjaamisen jälkeenkin ehdokkaana kahdella tai useammalla listalla, vaalilautakunnan on, mikäli mahdollista, tiedusteltava ehdokkaalta, mille listalle hänen nimensä jätetään.

58 § Ehdokaslistojen yhdistelmä

Kun oikaisuja varten varattu määräaika on päättynyt, vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista yhdistelmän, johon jokaiselle ehdokaslistalle merkitään järjestysnumero.

Ehdokaslistojen yhdistelmä on pantava ennen vaalitoimituksen menhuudon alkamista valtuuston istuntohuoneeseen nähtäväksi ja valtuustolle julkiluettava.

59 § Vaalitoimitus

Kunkin valtuutetun on nimenhuudon määrämässä järjestyksessä annettava valtuuston puheenjohtajalle äänestyslippu, johon hän on merkinnyt äänestämänsä ehdokaslistan numeron.

60 § Vaalin tuloksen toteaminen ja äänestyslippujen säilyttäminen

Nimenhuudon päätyttyä valtuuston puheenjohtaja antaa äänestysliput vaalilautakunnalle, joka tutkii niiden pätevyyden sekä laskee ja toteaa vaalin tuloksen noudattaen soveltuvin osin, mitä kunta-vaaleista säädetään.

Vaalilautakunta antaa vaalin tuloksesta kirjallisen ilmoituksen valtuuston puheenjohtajalle, joka ilmoittaa vaalin tuloksen valtuustolle.

Vaalissa annetut äänestysliput on säilytettävä, kunnes päätös vaalissa, jossa niitä on käytetty, on saanut lainvoiman. Sama koskee arvonnassa käytettyjä lippuja. Jos vaali on toimitettu suljetuin lipuin, ne on säilytettävä suljetussa päällyksessä.

2.6 Pöytäkirja**61 § Pöytäkirja**

Valtuuston pöytäkirjasta noudatetaan soveltuvin osin, mitä pöytäkirjasta hallintosäännön hallintomenettelyä koskevissa määräyksissä määrätään.

62 § Pöytäkirjan tarkastus

Valtuuston pöytäkirjan tarkastaa kaksi kullakin kerralla tähän tehtävään valittua valtuutettua, jollei valtuusto jonkin asian kohdalla toisin päättä.

Pöytäkirjan tarkastuksessa noudatetaan tämän säännön 16 §:n määräyksiä.

3 HENKILÖSTÖASIOITA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

63 § Henkilöstöä koskevien määräysten soveltaminen

Henkilöstöä koskevissa määräyksissä määrätään päätöksenteosta ja toimivallasta henkilöstöasioissa ja annetaan palvelussuhdetta koskevia toimivaltamääräyksiä.

64 § Hallituksen ratkaisuvallta henkilöstöasioissa

1. päättää lomauttamisen periaatteet
2. henkilöstö- ja palkka-asioista päättäminen siltä osin, kun niitä ei ole delegoitu henkilöstöjaostossa tai hallintosäännössä toisaalla

65 § Hallituksen henkilöstöjaoston ratkaisuvallta

1. Päättää virka- ja työehtosopimusten täytäntöönpanon ja soveltamisen periaatteista.
2. Päättää virka- ja työehtosopimusten harkinnanvaraisten määräysten soveltamisen periaatteista.
3. Hyväksyy kunnallisen pääsopimuksen 13 §:ssä tarkoitetut paikalliset sopimukset.

66 § Yhteistyötoimikunta

Yhteistoimintaa kehittävä ja koordinoiva toimielimenä toimii yhteistyötoimikunta (laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta).

Työantajan edustajina yhteistyötoimikunnassa ovat henkilöstöjao-
oston puheenjohtaja, kunnanjohtaja ja henkilöstöpäällikkö.

67 § Toimivalta vakanssin ja viran perustamisessa ja lakkauttamisessa sekä virkasuhteen muuttamisessa työsuhteeksi

Hallitus päättää viran ja vakanssin perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä virkasuhteen muuttamisesta työsuhteeksi.

68 § Viran tai toimen haku

Viran tai toimen julistaa haettavaksi se, jonka tehtävänä on valita viranhaltija avoinna olevaan virkaan tai ottaa työntekijä työsopimussuhteeseen.

Viran, johon valtuusto valitsee viranhaltijan, julistaa kuitenkin haettavaksi hallitus

69 § Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja nimikkeet

Henkilöstöltä vaadittavasta kelpoisuudesta, sen lisäksi mitä laissa mahdollisesti on säädetty, päättää valinnan tekevä viranomaisen virkaa tai tointa haettavaksi julistettaessa. Nimikkeestä päättää valinnan tekevä viranomaisen virkaa tai tointa haettavaksi julistettaessa taikka kun muu perusteltu syy tätä edellyttää. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta asiasta päättää sivistyspalveluiden palvelujohtaja. Kunnanjohtajan osalta kelpoisuusehdoista päättää hallitus.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain mukaisesti henkilö voidaan ottaa määräaikaiseen virkasuhteeseen erityisistä kelpoisuusvaatimuksista riippumatta. Asiasta päättää virkasuhteeseen ottava viranomaisen.

70 § Henkilöstön ottaminen

Henkilöstö palkataan Hämeenkyrön kunnan palvelukseen.

Toistaiseksi voimassa olevaan palvelussuhteeseen ottamisen tulee perustua henkilöstösuunnitelmaan tai olemassa olevaan vakanssiin tai sille tulee olla toiminnalliset perusteet ja määrärahat.

Valtuusto päättää kunnanjohtajan valinnasta.

Hallitus päättää talous- ja hallintojohtajan, henkilöstöpäällikön, sivistysjohtajan, elinympäristöjohtajan, elinkeinojohtajan ja kaavoituspäällikön valinnasta.

Hallitus ja lautakunnat omalta osaltaan päättävät alaistensa vastualueiden esihenkilöiden valinnasta. Palvelujohtaja päättää enintään 12 kuukauden määräaikaisesta viranhoidosta.

Palvelujohtajat päättävät osavastuualueiden ja sivistyspalveluissa myös toimintayksiköiden esihenkilöiden valinnasta.

Vastuualueiden esihenkilöt päättävät alaisensa henkilökunnan valinnasta lukuun ottamatta osavastuualueen esihenkilöitä.

Se, jonka päätösvaltaan kuuluu virkavapaan ja työvapaan myöntäminen, valitsee sijaisen myönnetyn vapaan ajalle.

71 § Koeaika, palvelussuhteen päättymisen ja osa-aikaistaminen

Irtisanoutuminen annetaan tiedoksi valinnan tehneelle viranomaiselle.

Koeajasta, palvelussuhteen irtisanomisesta ja purkamisesta ja osa-aikaistamisesta päättää se viranomainen, joka päättää palvelussuhteeseen ottamisesta, mikäli muualla ei ole toisin määrätty.

72 § Virkaan ottaminen ilman hakumenettelyä

Sen lisäksi, mitä kunnallisista viranhaltijoista annetussa laissa on säädetty, henkilö voidaan ottaa ilman julkista hakumenettelyä virkasuhteeseen,

1. kun kyseessä on viran uudelleen täyttäminen sitä aikaisemmin hakeneiden kelpoisuusehdot täyttäneiden joukosta virkaan valitun
  - irtisanouduttua ennen hänelle määrättyä virantoimituksen aloituspäivää tai
  - ilmoitusta, ettei ota virkaa vastaa tai
  - irtisanouduttua koeajalla

2. kun toimi on muutettava virkasuhteeksi työntekijän tehtäviin liitettävän julkisen vallan käytön vuoksi ja toimessa oleva vakinainen työntekijä, joka täyttää viran kelpoisuusehdot, voidaan siirtää suostumuksella virkasuhteeseen ilman hakumenettelyä.

73 § Viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen ja virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen

Kunnallisesta ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 24 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa viranhaltijan siirtämisestä toiseen virkasuhteeseen päättää viran perustamispäätöksen estämättä se, joka tämän hallintosäännön henkilöstöä koskevien määräysten mukaan päättää kyseiseen virkaan ottamisesta.

Viranhaltijan virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää se viranomainen, joka tämän hallintosäännön henkilöstöä koskevien määräysten mukaan päättää kyseiseen virkaan ottamisesta.

Ennen siirtämistä viranhaltijalle ja hänen esihenkilölleen sekä viranhaltijan pyynnöstä hänen luottamusmiehelleen on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

74 § Viran tai työsuhteen velvollisuuden laiminlyönti

Esihenkilö voi antaa alaiselleen viranhaltijalle tai työntekijälle huomautuksen, jos viranhaltija/työntekijä on toiminut vastoin velvollisuuksiaan tai laiminlyönyt niitä. Kirjallisen varoituksen antaa esihenkilön esihenkilö. Huomautuksen tai varoituksen antamiseen on aina liityttävä viranhaltijan/työntekijän kuuleminen.

75 § Nimikkeiden tai kelpoisuusvaatimusten muuttaminen

Nimikkeen ja kelpoisuusvaatimusten muuttamisesta päättää henkilöstöpäällikköä kuultuaan se viranomainen, joka valitsee henkilön ko. virkaan tai toimeen.

76 § Virka- ja työvapaa

Kunnanjohtaja päättää palvelujohtajien harkinnanvaraisesta virkavapaasta.

Palvelujohtajat päättävät alaisensa henkilöstön harkinnanvaraisen virka- ja työvapaan myöntämisestä ja sen keskeyttämisestä, kun virka- tai työvapaa on yli 12 kuukautta.

Kunnanjohtajan virkavapaasta päättää hallitus. Hallituksen puheenjohtaja päättää kunnanjohtajan vuosilomasta ja sairauslomista.

77 § Sivutoimilupa ja -ilmoitus

Henkilöstöpäällikkö päättää sivutoimiluvasta asianomaista esihenkilöä kuultuaan. Sivutoimi-ilmoitukset toimitetaan esihenkilön merkinnöin tiedoksi henkilöstöpäällikölle.

78 § Virantoimituksesta pidättäminen

Valtuuston puheenjohtaja voi ennen valtuuston kokousta päättää kunnanjohtajan väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä.

Kunnanjohtaja voi ennen kunnanhallituksen kokousta päättää kunnanhallituksen alaisen viranhaltijan väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä.

Palvelujohtaja voi ennen lautakunnan kokousta päättää lautakunnan alaisen viranhaltijan väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä.

79 § Viranhaltijoiden yleinen ratkaisovalta henkilöstöasioissa

Kunnanjohtaja, palvelujohtajat ja vastualueiden esihenkilöt ratkaisevat alaisiaan koskevat seuraavat henkilöstöasiat, ellei palvelualueita koskevista hallintosäännön määräyksistä muuta johdu:

1. myöntävät harkinnanvaraisen virka- ja työvapaan, kun se on enintään 12 kuukautta
2. päättävät terveydentilaa koskevien tietojen pyytämisestä ja terveydentilaa koskeviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin määräämisestä
3. päättävät muista kokonaistyöajan jakamiseen liittyvistä järjestelyistä
4. vahvistavat alaisensa henkilöstön tehtäväkuvan/toimenkuvan
5. päättävät alaisensa henkilöstön lomauttamisesta hallituksen päätöksen mukaisesti

6. päättävät koulutukseen osallistumisesta ja päättävät koulutussuunnitelmasta vastuualueellaan
7. antavat ohjeet työnjohdollisen toimivallan käytöstä.

Kunnanjohtaja päättää palvelualueiden välisistä henkilömuutoksista palvelujohtajien esityksestä.

Palvelujohtaja päättää

1. omien vastuualueidensa sisäisestä tehtävien jakamisesta
2. henkilöstön sijoituksesta ja siirtämisestä vastuualueille
3. työaikamuodosta ja sen muuttamisesta
4. vastuualueiden välisistä vakanssimuutoksista

Vastuualueen esihenkilö päättää henkilöstön sijoittamisesta ja siirtämisestä vastuualueen sisällä.

80 § Päätäntävalta palkkakysymyksissä

Hallitus päättää kunnanjohtajan palkasta ja johtajasopimuksesta.

Kunnanjohtaja päättää palvelujohtajien tehtäväkohtaisen palkan. Mikäli palkka poikkeaa TVA-järjestelmästä, pyydetään lausunto henkilöstöpäälliköltä.

Palvelujohtaja päättää vastuualueiden esihenkilöiden tehtäväkohtaiset palkat. Mikäli palkka poikkeaa TVA-järjestelmästä, pyydetään lausunto henkilöstöpäälliköltä.

Vastuualueen esihenkilö päättää vastuualueensa henkilöstön tehtäväkohtaiset palkat. Mikäli palkka poikkeaa TVA-järjestelmästä, pyydetään lausunto henkilöstöpäälliköltä.

Määräaikaisesti palkattavan henkilöstön tehtäväkohtaisen palkan vahvistaa virka- ja työehtosopimuksen hinnoittelukohtaan TVA-ryhmän mukaisesti se viranomaisen, joka tämän hallintosäännön henkilöstöä koskevien määräysten mukaan ottaa henkilön ko. virkasuhteeseen tai työsopimussuhteeseen.

Henkilöstön työkokemuslisistä, ammattialalisistä ja kielillisistä päättää henkilöstöpäällikkö. Henkilöstöpäällikkö päättää työsuorituksen arviointiin perustuvien henkilökohtaisten lisien ja muiden harkinnanvaraisten palkanosien myöntämisestä palvelujohtajan esityksestä. Kunnanjohtaja päättää palvelujohtajien osalta saatuaan lausunnon henkilöstöpäälliköltä. Kunnanjohtaja päättää järjestelyvaraerän käytöstä saatuaan lausunnon henkilöstöpäälliköltä.

81 § Palkan takaisinperiminen ja takaisinperinnästä luopuminen

Virkasuhteiselle aiheettomasti maksetun palkan takaisinperinnästä päättää henkilöstöpäällikkö, kun takaisinperittävä määrä on yli 5000 euroa.

Aiheettomasti maksetun palkan takaisinperinnästä luopumisesta päättää henkilöstöpäällikkö.

Palvelujohtajalle aiheettomasti maksetun palkan takaisinperinnästä ja takaisinperinnästä luopumisesta päättää kunnanjohtaja.

Kunnanjohtajalle aiheettomasti maksetun palkan takaisinperinnästä ja takaisinperinnästä luopumisesta päättää hallitus.

82 § Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut

Henkilöstöjaosto päättää luottamusmiesten, pääluottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen lukumäärästä, ajankäytöstä ja muista

sopimuksenvaraisista paikallistason päätöstä edellyttävistä asioista.

4 HANKINTOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

83 § Soveltamisala

Hankintoja koskevissa määräyksissä määrätään hankintojen toteuttamisesta ja hankintoja koskevasta toimivallasta.

84 § Hallituksen ohjausvalta hankinta-asioissa

Hallitus hyväksyy yleiset hankintoja ohjaavat toimintatavat ja -periaatteet.

85 § Toimivalta hankinta-asioissa

Talous- ja hallintojohtaja päättää yhteisistä hankinnoista 200 000 euroon saakka. Yhteisellä hankinnalla tarkoitetaan hankintaa, joka koskee kahta tai useampaa palvelualueetta. Hankinta tarkoittaa myös puitesopimusta.

Mikäli yhteishankinta on yli 200 000 euroa, asiasta päättää hallitus.

Lautakunta päättää alaisensa toiminnan osalta toimikausittain hankintavallan euromääräiset rajat. Hankintavallan rajat koskevat myös puitesopimuksia.

Hankintaoikaisusta ja optiovuosien käyttöönotosta päättää hankintapäätöksen tehnyt viranomainen.

86 § Tarjouspyyntöasiakirjojen ja hankintasopimusten allekirjoittaminen

Hankintapäätöksen tekevä viranhaltija allekirjoittaa tarjouspyyntöasiakirjat ja hankintasopimuksen.

Hallituksen päättämässä hankinnoissa sopimuksen allekirjoittaa kunnanjohtaja tai talous- ja hallintojohtaja ja lautakunnan päättämässä hankinnoissa sopimuksen allekirjoittaa lautakunnan päättäjä viranhaltija.

5 JOHTAMINEN, TOIMIELIMET, VIRANHALTIJAT JA RATKAISUVALTA**87 § Johtaminen**

Kunnan johtaminen perustuu kuntastrategiaan, taloussuunnitelmaan, talousarvioon sekä muihin valtuuston päätöksiin.

5.1 Luottamushenkilöorganisaatio**88 § Toimielimet**

Kunnan toimielinorganisaation muodostavat valtuusto, hallitus ja sen henkilöstöjaosto sekä seuraavat lautakunnat ja jaostot:

1. keskusvaalilautakunta
2. tarkastuslautakunta
3. sivistyslautakunta
4. elinympäristölautakunta
5. elinympäristölautakunnan lupajaosto

Keskusvaalilautakunnasta, vaalitoimikunnasta ja vaalilautakunnista ja niiden tehtävistä säädetään vaalilaissa.

Vaikuttamistoimieliminä kunnassa ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää hallitus. Nuorisovaltuusto kutsuu toimikautensa lopulla koolle toiminnasta kiinnostuneita nuoria ja uusi nuorisovaltuusto järjestäytyy ensimmäisessä kokouksessaan.

5.2 Viranhaltijaorganisaatio

89 § Palvelualuejako, organisaatio ja johtaminen

Kunnanjohtaja johtaa kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa hallituksen alaisuudessa. Kunnanjohtaja, palvelujohtajat ja kunnanjohtajan nimeämät muut jäsenet muodostavat johtoryhmän, joka kokoontuu kunnanjohtajan kutsusta ja hänen puheenjohtollaan.

Kunnan organisaatio jakautuu kolmeen palvelualueeseen, joita johtavat palvelujohtajat.

1. Hallintopalvelut, palvelujohtajana talous- ja hallintojohtaja
2. Sivistyspalvelut, palvelujohtajana sivistysjohtaja
3. Elinympäristöpalvelut, palvelujohtajana elinympäristöjohtaja

Hallitus nimeää kunnanjohtajan ja palvelujohtajina toimivien viranhaltijoiden ensimmäiset ja toiset sijaiset.

Hallitus päättää palvelualueen jakamisesta vastuualueisiin. Osavastuualuejaosta päättää lautakunta ja omalta osaltaan hallitus.

90 § Konsernijohto

Konsernijohtoon kuuluvat hallitus, kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja.

5.3 Lautakunnat

91 § Lautakuntien yleiset tehtävät ja ratkaisovalta

Lautakuntien tehtävänä on johtaa, valvoa ja kehittää toimintaa sekä päättää palvelualueellaan noudatettavista periaatteista ja yleisistä ohjeista.

Sen lisäksi, mitä laissa tai asetuksessa on säädetty tai muussa säännössä määrätty, sivistyslautakunta, elinympäristölautakunta ja hallitus hallintopalvelujen osalta

1. vastaa valtuuston palvelujen tuottamiselle asettamien strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuttamisesta sekä hallinnon ohjeiden noudattamisesta alaisensa toiminnan osalta
2. hyväksyy hallitukselle esitettävän talous- ja henkilöstösuunnitelman
3. hyväksyy talousarvion käyttösuunnitelman
4. vastaa talouden ja toiminnan seuraamisesta
5. päättää olennaisista palvelualueen palvelutasoon liittyvistä muutoksista
6. päättää avustusten jakoperusteista ja avustusten myöntämisestä
7. päättää irtaimen omaisuuden hankkimisesta, myynnistä, luovutuksesta, vuokrauksesta ja muusta käytöstä

8. hyväksyy päätösvaltaansa kuuluvat sopimukset ja päättää sopimusten irtisanomisesta
9. päättää maksut
10. hyväksyy palvelualueen nimissä olevat periaatteelliset kannanotot
11. vastaa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta tämän säännön kohdan 7.5 mukaisesti
12. huolehtii ja vastaa valmiussuunnittelusta
13. päättää vahingon- tai muun korvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi, ja vaadittu korvaus ylittää 3000 euroa.
14. päättää laskujen ja tulojen hyväksyjät
15. vastaanottaa palvelualueen saamat lahjoitukset
16. päättää asian siirtämisestä alaisensa jaoston ja/tai viranhaltijan ratkaistavaksi siltä osin, kun se on säädösten ja määräysten perusteella mahdollista
17. päättää vastuualueiden esihenkilöiden valinnasta §:n 70 mukaisesti

5.4 Viranhaltijat

92 § Viranhaltijoiden yleiset tehtävät ja ratkaisuvallta

Palvelujohtajan yleiset tehtävät ja ratkaisovalta:

1. johtaa palvelualueita
2. päättää palvelualueen johtoryhmätoiminnasta
3. täytäntöönpanee lautakunnan suorittamat henkilövaalit
4. päättää useampaa kuin yhtä vastuualuetta koskevista sopimuksista ja sitoumuksista lautakunnan ohjeiden mukaan
5. päättää useampaa kuin yhtä vastuualuetta koskevista tutkimusluvista
6. päättää muutoksenhakuun liittyvien lausuntojen hyväksymisestä
7. hyväksyy työharjoittelua ja työssäoppimista koskevat puite- ja koulutus sopimukset eri oppilaitosten kanssa
8. johtaa ja valvoo työnantajan edustajana alaistensa toimintaa
9. vastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja valvoo talousarvion toteutumista
10. kehittää palvelualueen toimintaa
11. vastaa palvelualueen toiminnan laadusta ja lainmukaisuudesta
12. vastaa asiakirjahallinnosta toimialallaan ja nimeää asiakirjahallinnosta vastaavan henkilön (hallintosääntö § 24)
13. nimeää sopimusten vastuuhenkilön (hallintosääntö § 25)
14. ratkaisovalta henkilöstöasioissa luvun 3 mukaisesti
15. vastaa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta tämän säännön kohdan 7.5 mukaisesti

Palvelujohtajalla on oikeus siirtää ratkaisuvalltaansa alaiselleen vastuualueen esihenkilölle.

Vastuualueen esihenkilön yleiset tehtävät ja ratkaisovalta:

1. tekee vastuualuetta koskevat sopimukset, sitoumukset ja hankinnat lautakunnan ohjeiden mukaisesti
2. päättää vastuualueen tutkimusluvista
3. myöntää luvan vastuualueen tilojen luovuttamisesta tai vuokraamisesta tai tilapäisestä vastikkeettomasta luovuttamisesta ulkopuolisten käyttöön lautakunnan päättämien periaatteiden mukaan
4. hyväksyy työharjoittelua, työkokeilua ja työssäoppimista koskevat puite- ja koulutus sopimukset eri oppilaitosten kanssa koskien yksittäistä opiskelijaa
5. johtaa ja valvoo työnantajan edustajana alaistensa toimintaa
6. vastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja valvoo talousarvion toteutumista vastuualueellaan
7. kehittää vastuualueensa toimintaa
8. vastaa vastuualueensa toiminnan laadusta ja lainmukaisuudesta
9. ratkaisuvälillä henkilöstöasioissa luvun 3 mukaisesti
10. sisäinen valvonta ja riskienhallinta tämän säännön kohdan 7.5 mukaisesti

Vastuualueen esihenkilöllä on oikeus siirtää ratkaisuväliltä alaiselleen viranhaltijalle.

5.5. Valtuusto, Hallitus ja hallintopalvelut

93 § Valtuuston tehtävä

Valtuusto päättää kuntalain mukaisista valtuuston päätettäväksi kuuluvista asioista ja merkittävistä periaateasioista. Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

94 § Hallituksen tehtävä

Kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Hallituksen vastuulle kuuluu kaavoitus, maapolitiikka ja elinkeinopolitiikka riippumatta niiden sijainnista organisaatiossa.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kunnanjohtaja vastaa asioiden valmistelusta kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

Kunnanhallituksella on henkilöstöjaosto, jonka ratkaisovalta on tämän säännön §:ssä 65.

95 § Hallituksen ja henkilöstöjaoston kokoonpano

Hallituksessa on yhdeksän (9) jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee jäsenten keskuudesta hallituksen puheenjohtajan sekä ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan.

Hallituksen jäsenten ja varajäsenten on oltava valtuutettuja.

Henkilöstöjaostossa on 3 jäsentä. Hallitus valitsee jaoston keskuudestaan sekä sen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

96 § Esittely hallituksessa ja henkilöstöjaostossa

Kunnanjohtaja esittelee hallituksen käsittelyyn tulevat asiat. Kunnanjohtajan poissa ollessa tai hänen ollessa esteellinen esittelijänä toimii kunnanjohtajan sijaiseksi määrätty viranhaltija.

Henkilöstöjaostossa esittelijänä toimii kunnanjohtaja ja hänen poissa ollessa tai hänen ollessa esteellinen esittelijänä toimii hänen sijaiseksensa määrätty viranhaltija.

97 § Hallituksen ratkaisovalta

Muualla säädettyjen tai määrättyjen asioiden lisäksi hallitus ratkaisee seuraavat asiat siltä osin kuin päätöksentekoa ei ole laissa säädetty tai hallintosäännön muissa määräyksissä toisin määrätty:

1. kiinteän omaisuuden myyminen, ostaminen, vaihtaminen ja vuokraaminen (yli 10 vuoden ajaksi)
2. rakennuspaikkojen myyntiehdot ja hinnoittelut
3. maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) kunnalle annetut tehtävät liitteen mukaisesti
4. vahingon- tai muun korvauksen myöntäminen tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi, kun vaadittu korvaus ylittää 30 000 euroa
5. yleisten ohjeiden hyväksyminen kunnan viestinnän periaatteista tämän säännön § 20 mukaisesti

6. selityksen antaminen valtuuston puolesta valtuuston päätöksestä tehdystä valituksesta, jos hallitus voi yhtyä valtuuston päätökseen
7. kuntalaissa tarkoitetun luettelon antaminen kunnan jäsenten edellisenä vuonna tekemistä aloitteista viimeistään helmikuun loppuun mennessä
8. edustajan määrääminen käyttämään kunnan puhevaltaa, edustamaan kuntaa yhteisöissä sekä tekemään oikeustoimia hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti
9. vesihuoltolain tarkoittaman toiminta-alueen määrääminen
10. julkisuuslain (621/1999) mukaan perittävien maksujen perusteista ja määristä päättäminen
11. yhtiöiden ja muiden yhteisöjen perustaminen, osakkeiden ja osuuksien ostaminen ja myyminen sekä säätiöiden perustaminen
12. sopimusten ja muiden sitoumusten solmiminen, milloin muu viranomainen ei tee päätöstä
13. lausunnon antaminen pelastustoimen palvelutasosta
14. päättäminen asuntolainsäädännössä kunnan ratkaistavaksi säädetyistä asioista
15. päättäminen palvelualueiden välisestä työnjaosta siltä osin kuin hallintosäädännössä ei ole asiasta määrätty
16. vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä tämän säännön § 25 mukaisesti
17. vastaa asiakirjahallinnosta tämän säännön § 24 mukaisesti
18. valitsee hyvinvointiryhmän
19. nimeää ilmoitustaulusta vastaavan viranhaltijan
20. nimeää tietosuojavastaavan
21. hyväksyy hankesuunnitelman 1,5–3 milj. euron hankkeiden osalta.

22. nimeää henkilöstöjaoston
23. vastaa riskienhallinnasta tämän säännön kohdan 7.5 mukaisesti
24. päättää koko kuntaa koskevan yhteistoimintamenettelyn käynnistämisestä
25. päättää henkilöstöasioista tämän säännön kohdan 3 henkilöstöasiat mukaisesti
26. päättää kuntatodistusohjelmien käyttöönotosta ja rahoituslimiitistä
27. vastaa tiedonhallintalain mukaisten vastuiden, käytäntöjen ja valvonnan määrittelyistä
28. päättää valtionosuusperusteiden hyväksymisestä
29. vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisesta ohjauksesta
30. kunnan puolesta yleisesti muista kuin valtuustolle yksinomaan säädetyistä asioista, jollei kuntalaissa tai erityislaeissa erikseen muuta säädetä, taikka jollei tässä hallintosäännössä toimivallasta muuta määrätä
31. päättää häiriötilanteiden ja poikkeusolojen säännön käyttöön ottamisesta ja käytön lopettamisesta.

Yllä mainittujen lisäksi liitteessä on määritelty hallituksen ratkaisuvaltaan kuuluvat erityislainsäädännön asiat.

Hallituksen tehtävät konsernijohtamisen osalta

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,

3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
4. antaa valtuustolle kerran vuodessa raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää tarvittaessa ulkopuolisen arvioinnin
6. antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa,
7. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista
8. nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin
9. nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

98 § Hallituksen puheenjohtajan tehtävät

Hallituksen puheenjohtaja

1. johtaa kuntastrategian sekä hallituksen tehtävien toteuttamisen edellyttämää poliittista yhteistyötä käymällä asioiden käsittelyn edellyttämiä keskusteluja poliittisten ryhmien kanssa sekä pitämällä sopivin tavoin yhteyttä kunnan asukkaisiin ja muihin sidosryhmiin,
2. vastaa kunnanjohtajan johtajasopimuksen valmistelusta ja huolehtii hallituksen ja valtuuston kytkemisestä valmisteluprosessiin tarkoituksenmukaisella tavalla sekä
3. vastaa siitä, että kunnanjohtajan kanssa käydään vuosittain tavoite- ja arviointikeskustelut

99 § Viranhaltijoiden tehtävät ja ratkaisovalta

Viranhaltijat ratkaisevat seuraavat asiat siltä osin kuin päätöksentekoa ei ole laissa tai asetuksessa säädetty tai sitä ei ole määrätty muualla hallintosäännössä muulle toimielimelle tai viranhaltijalle kuuluvaksi.

Kunnanjohtaja

1. johtaa kunnan ja konsernin hallintoa, taloutta ja muuta toimintaa
2. käyttää kuntalain mukaisesti kunnan puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta
3. tekee yksittäiset lainanottopäätökset ja päättää johdannais-ten käytöstä talous- ja hallintojohtajan esittelystä
4. ratkaisee hallituksen puolesta hankinnat, kannatusilmoitukset ja huomionosoitukset
5. päättää kunnan vaakunan käyttöoikeuksista
6. nimittää poikkihallinnolliset työryhmät
7. ratkaisovalta henkilöstöasioissa luvun 3 mukaisesti

Henkilöstöpäällikkö

1. johtaa, kehittää ja yhteensovittaa henkilöstöhallinnon käytäntöjä
2. toimii KT-yhteyshenkilönä ja työsuojelupäällikkönä
3. päättää työkokeiluun siirrettävien henkilöiden työkokeilupai-
kat esihenkilöitä kuultuaan.
4. ratkaisovalta henkilöstöasioissa luvun 3 mukaisesti
5. vahvistaa henkilöstöruokailusta perittävät ateriahinnat
6. päättää rajatun yhteistoimintamenettelyn käynnistämisestä

7. vastaa henkilöstöhallinnon osalta koko kuntaa koskevien sisäisten toimintaohjeiden antamisesta

Talous- ja hallintojohtaja

1. vapauttaa tai myöntää lykkäyksen kunnallisverosta, kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuista sekä myöntää vapautuksen kunnallisesta maksusta ja sille määrätystä viivästyskorosta
2. päättää kunnan saatavien ja vakuuksien hyväksymisestä, valvomisesta, muuttamisesta, vapauttamisesta ja poistamisesta
3. sijoittaa kunnan rahavarat valtuuston hyväksymien sijoitusperiaatteiden mukaisesti
4. päättää vahingon- tai muun korvauksen tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi, jollei vaadittu korvaus ylitä 3000 euroa.
5. päättää kunnan omaisuuden vakuuttamisesta sekä kunnan velvollisuudeksi säädetystä vakuuttamisesta ja muusta vakuuttamisesta
6. ottaa ja antaa lyhytaikaisen lainan (alle 12 kuukautta)
7. ratkaisee asuntolainoitukseen ja vuokratalojen valvontaan liittyvät asiat
8. myöntää korkotukilainan ja asuntolainan
9. huolehtii eläinsuojelulain perusteella kunnalle kuuluvista löytöeläimistä
10. päättää A.R.Winterin laina-asiat rahaston lainoihin liittyvät asiat
11. vastaa sisäisten toimintaohjeiden antamisesta
12. päättää asiakirjojen lunastustaksat
13. päättää kunnantalon aukioloajoista

Laskentapäällikkö

1. päättää saamisten poistamisen kunnan tileistä
2. päättää käteiskassoista
3. päättää pankkitilien avaamisesta ja lakkauttamisesta
4. vastaa laskentatoimen osalta koko kuntaa koskevien sisäisten ohjeiden antamisesta

Asiakirjahallinnosta vastaava viranhaltija

1. vastaa kunnan asiakirjahallinnosta
2. hyväksyy tiedonohjaussuunnitelmat
3. vastaa päätearkistosta ja pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista
4. antaa tarkemmat ohjeet asiakirjahallinnosta ja valvoo, että ohjeita noudatetaan
5. vastaa asiakirjahallinnon koulutuksesta ja neuvonnasta

Perusturvan pykälät 100–103 poistettu.

5.6 Sivistyslautakunta ja sivistyspalvelut

104 § Sivistyslautakunnan tehtävä

Sivistyslautakunta vastaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja vapaa-aikapalveluiden järjestämisestä, kehittämisestä ja arvioinnista. Sivistyslautakunnan tehtäviin kuuluu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio. Sivistyslautakunta toimii ehkäisevänä päihdehuoltoviranomaisena.

105 § Lautakunnan kokoonpano

Sivistyslautakunnassa on yhdeksän (9) jäsentä ja jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee jäsenten keskuudesta puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan tulee olla valtuutettu.

106 § Esittely sivistyslautakunnassa

Sivistysjohtaja esittelee asiat sivistyslautakunnan kokouksessa. Sivistysjohtajan ollessa estynyt tai esteellinen asiat esittelee hänen varahenkilönsä.

107 § Sivistyslautakunnan ratkaisovalta

Sivistyslautakunnan ratkaisuvalltaan kuuluu sen lisäksi, mitä laeissa ja asetuksissa on säädetty ja määrätty

Toiminnan järjestäminen:

1. hyväksyy opetuksessa ja koulutuksessa noudatettavan kunka-kohtaisen yleisen tuntijaon
2. hyväksyy kuntakohtaiset opetussuunnitelmat ja varhaiskasvat-
tussuunnitelmat sekä muut toimintaa ohjaavat pitkäkestoiset
suunnitelmat ja ohjelmat
3. hyväksyy lukuvuosisuunnitelmat ja muut vuosittaista toimintaa
ohjaavat suunnitelmat ja opetusohjelmat
4. päättää oppilaskuljetusten kuljetuseriaatteista
5. päättää opetuksen ja koulutuksen työ- ja loma-ajoista
6. päättää oppilaaksi ottamisen pääperiaatteista
7. päättää perusopetusryhmien määrästä, lukuvuosittaisesta ko-
konaistuntiresurssista ja opetuksen tukipalveluresurssin koh-
dentamisesta eri toimintayksiköille
8. päättää lukuvuosittaiset esiopetuksen järjestämipaikat

9. päättää oppilaan ottamisesta ja siirrosta erityiseen tukeen, mikäli huoltaja vastustaa siirtoa
10. päättää oppilaan/opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta
11. päättää opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvistä kunnalle vapaaehtoisista toiminnoista (esim. A2-kieli, APIP-toiminta, avoin varhaiskasvatus)
12. päättää toiminnan järjestämispaikoista, järjestämisen pääperiaatteista ja järjestämisajoista (mm. aukioloajat ja päivystykset). Oppilaitosten toiminnan lakkauttamisesta päättää kuitenkin valtuusto.
13. päättää toimintayksiköiden nimistä
14. hyväksyy vastualueiden, osavastualueiden ja toimintayksiköiden turvallisuuteen ja järjestyksen ylläpitoon liittyvät yleiset suunnitelmat
15. päättää kirjaston aineistohankinnan periaatteista
16. vastaa yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen valvonnan järjestämisestä
17. päättää varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvon ja hyväksyy varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjan
18. vastaa ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä

108 § Viranhaltijoiden tehtävät ja ratkaisovalta

Viranhaltijat ratkaisevat seuraavat asiat siltä osin kuin päätöksentekoa ei ole laissa tai asetuksessa säädetty tai sitä ei ole määrätty muualla hallintosäännössä muulle toimielimelle tai viranhaltijalle kuuluvaksi.

Sivistysjohtaja

Perusopetukseen liittyvät henkilöstöasiat:

1. päättää kuntakohtaisten virkojen ja toimien sijoituspaikoista
2. päättää henkilökunnan sisäisistä siirroista, henkilöstön siirtämisestä toiseen virka- tai työsuhteeseen sekä virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta
3. nimittää koordinoivan erityisopettajan, kuntakohtaisen tutkivan opettajan, hankkeiden koordinaattorit ja niiden ohjausryhmät

Opetuksen /toiminnan järjestäminen:

1. päättää lukuvuosittaisen harkinnanvaraisen tuntiresurssin käytöstä
2. hyväksyy koulu- ja oppilaitoskohtaiset opetus- ja muut suunnitelmat

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki:

1. myöntää luvan perusopetuksen aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin koordinoivan erityisopettajan esityksestä
2. myöntää luvan esiopetuksen aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin päiväkodin johtajan esityksestä
3. päättää pidennetystä oppivelvollisuudesta koordinoivan erityisopettajan esityksestä ja siihen liittyvästä siirrosta erityiseen tukeen
4. päättää oppimisen ja koulunkäynnin tuen vieraaseen kuntaan sijoittuvasta oppilassiirrosta koordinoivan erityisopettajan esityksestä

Oppivelvollisuuslain asiat:

1. tekee oppivelvollisuuslain (1214/2021) 7 § mukaisen hallinnollisen päätöksen, jos oppivelvollinen ei ole minkään koulutuksen järjestäjän opiskelija

2. tekee oppivelvollisuuslain (1214/2021) 15 § mukaisen hallinnollisen päätöksen opiskelupaikan osoittamisesta sekä muut asuinkunnan velvoitteisiin liittyvät päätökset

Talous- ja hallintopäällikkö

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki:

1. päättää maksusitoumuksen antamisesta oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvän opetusjakson ja konsultaation sekä koulunkäynnin tukipalveluiden osalta koordinoivan erityisopettajan hankittua tarvittaessa asiaan huoltajan suostumuksen

Oppilaskuljetukset:

1. päättää oppilas- ja opiskelijakuljetuksista sekä kuljetusavustuksista lautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Rehtori päättää määräaikaisesta ja tilapäisestä yksittäisestä akuutista oppilas- ja opiskelijakuljetuksesta.

Hankinnat, sopimukset ja tutkimusluvut

1. päättää opetus- ja koulutuspalvelujen keskitetyistä hankinnoista hankintasäännön, määrärahojen ja lautakunnan ohjeiden mukaisesti
2. myöntää vastuualuettaan sekä perusopetuksen useampaa kuin yhtä toimintayksikköä koskevat tutkimusluvut

Muut:

1. päättää palvelualueen alle 3000 euron suuruisista vahingonkorvauksista

Varhaiskasvatuksen johtaja

1. päättää asiakasmaksuista vapauttamisesta tai maksujen alentamisesta sekä myöntää lykkäyksen varhaiskasvatuspalvelujen maksujen maksamiseen, mikäli tähän on erityinen syy
2. päättää varhaiskasvatuspalvelujen saajia koskevien maksusitoumusten myöntämisestä
3. hyväksyy lautakunnan päättämien periaatteiden mukaisesti ne yksittäiset palvelujen tuottajat, joiden palvelujen maksamiseen varhaiskasvatuksen asiakas voi saada yksityisen hoidon tukea tai kunnan myöntämän palvelusetelin
4. päättää varhaiskasvatuspaikkojen hankkimisesta toisesta kunnasta tai muulta kuin kunnalliselta palveluntuottajalta
5. päättää varhaiskasvatuspaikkojen myöntämisestä toisesta kunnasta tulevalle lapselle
6. päättää varhaiskasvatuksen kuljetuksista, joiden perusteena on erityinen tuki
7. päättää varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lapsiryhmien määrästä varhaiskasvatusyksikön päällikön esityksen perusteella ja hyväksytyjen määrärahojen mukaisesti
8. hyväksyy toimintayksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat
9. nimittää yksikköjen varapäälliköt
10. valvoo yksityisen päivähoiton palveluntuottajien toimintaa Hämeenkyrön kunnassa ja päättää palvelusetelin myöntämisestä
11. päättää varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lasten tehostetun tuen ja erityisen tuen tarpeesta

12. päättää määräaikaisesta ja tilapäisestä yksittäisestä akuutista esioppilaskuljetuksesta

Päiväkodin johtaja

1. valitsee määräaikaisen henkilökunnan sekä sijaiset hyväksytyjen määrärahojen ja esihenkilön ohjeiden mukaisesti.
2. päättää päivähoitopaikkojen ja esiopetuspaikkojen myöntämisestä
3. päättää lapsen kehityksen ja oppimisen tuen järjestelyistä ja toteutuksesta
4. päättää yksikön huonetilojen käytöstä lautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti
5. myöntää yli viikon kestävä poissaololuvan esiopetuksessa
6. päättää määräaikaisesta ja tilapäisestä yksittäisestä akuutista esioppilaskuljetuksesta

Varhaiskasvatuksen toimistosihteeri

1. päättää varhaiskasvatuksen lapsikohtaisesta asiakasmaksusta
2. päättää lapsikohtaisen palvelusetelin arvon

Kirjastonjohtaja

1. päättää kirjaston käyttäjän määräaikaisesta käyttökiellosta kirjastolain 15§ mukaisesti

Vapaa-aikapäällikkö

1. päättää koulujen liikuntasalien ja liikuntahalli Kosken Sykkeen koko toimikaudelle haetuista iltaan ja viikonloppuun sijoittuvista käyttövuoroista huomioiden rehtoreiden varaamat koulujen juhla- ja tapahtuma-ajat
2. päättää liikuntahalli Kosken Sykkeen koulupäivän aikaan kello 8–16 sijoittuvista käyttövuoroista Kyröskosken koulun rehtorin tekemän koululiikuntaan tarvittavan tilapäätöksen jälkeen
3. päättää kunnalle ostettujen Hämeenkyrön Jäähalli Oy:n vuorojen käytöstä
4. päättää käyttövuorot Koskilinnan urheilukeskuksen kentille ja kouluajan ulkopuoliset käyttövuorot Kirkonkylän koulun ja Yhteiskoulun kentille
5. antaa tarvittaessa osavastuualueeseensa liittyvät järjestys- ja toimintasäännöt

Nuorisopalvelujen esihenkilö

1. antaa tarvittaessa osavastuualueeseensa liittyvät järjestys- ja toimintasäännöt

Perusopetuksen rehtorit

Henkilöstöasiat:

1. valitsee yksikkönsä apulais- tai vararehtorin määrääjäksi, kuitenkin enintään oman toimikautensa ajaksi
2. päättää henkilökunnan siirtämisestä ja sijoittamisesta toimintayksikön sisällä

3. määrää tarvittaessa luokanvalvojan ja ryhmänohjaajan, koulu-kohtaisen tutkivan opettajan, oppilaskunnan ohjaajana toimivan opettajan tai muun erillistä nimettyä tehtävää hoitavan henkilön
4. määrää opettajan tai koulunkäyntiohjaajan hoitamaan toisen opettajan tehtäviä odottamattoman esteen takia yhtäjaksoisesti enintään kolmen (3) päivän ajaksi
5. vahvistaa lukuvuosittain virkaehtosopimuksen mukaisesti opettajien palkka- ja palkkioperusteina olevat opetustunnit, erityistehtävät ja erikseen korvattavat tehtävät
6. tekee esityksen TVA-järjestelmän kautta maksettavista palkkioista
7. Valitsee lyhytaikaiset, enintään vuoden mittaiset sijaisuudet

Opetuksen järjestäminen:

1. päättää koulun työjärjestyksestä ja järjestyssäännöistä sekä oppilaskuntatoiminnasta sekä perusopetusta tukevasta muusta toiminnasta (mm. kerhot) ja vahvistaa näiden toimintasäännöt
2. myöntää koulukohtaiset tutkimusluvut
3. päättää koulun oppilas- ja opiskeluhuollosta ja toimii koulukohtaisen opiskeluhoiltorekisterin pitäjänä
4. rajoittaa perustellusta syystä oikeutta seurata opetusta

Oppilasta koskevat asiat

1. ottaa oppilaat/opiskelijat oppilaitokseen, päättää sisäisistä oppilassiirroista ja seuraa oppivelvollisuuden noudattamista
2. päättää oppilaan sisäisestä siirrosta erityiseen tukeen koordinoivan erityisopettajan esityksestä, mikäli siirtoon on huoltajan suostumus. Pienluokille kohdistuvista erityisen tuen siirroista

päätää ko. koulun rehtori koordinoivan erityisopettajan esityksestä.

3. päättää perusopetuslain 18 §:n mukaisista erityisistä opetusjärjestelyistä sekä muista poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä
4. päättää opintojen hyväksilukemisesta, valitun aineen vaihtamisesta oppilaan/opiskelijan osalta huoltajaa kuultuaan sekä valinnaisaineesta, jos huoltaja ei suorita valintaa määräajassa tai jos huoltajan valitsemaa opetusta ei voida järjestää
5. myöntää luvan oppilaalle/opiskelijalle yli viiden (5) päivän poisoloon
6. antaa päättö-, ero- ja oppimäärän suorittamisesta annettavat todistukset
7. antaa oppilaalle/opiskelijalle kirjallisen varoituksen
8. päättää oppilaan edistymisen valvonnasta, jos oppivelvollinen opiskelee kotona tai sellaisessa oppilaitoksessa, jossa opiskelua ei ole säädetty tai määrätty perusopetusta vastaavaksi
9. päättää määräaikaisesta ja tilapäisestä yksittäisestä akuutista oppilas- ja opiskelijakuljetuksesta

Tilat:

1. päättää koulun huonetilojen ulkopuolisesta käytöstä sivistyslautakunnan päättämien vuokrausperiaatteiden mukaisesti.
2. päättää koulun liikuntasalin koulupäivän kello 8–16 aikaisesta käytöstä.
3. Kyröskosken koulun rehtori päättää liikuntahalli Kosken Sykkeen koulupäivän aikaisesta (kello 8–16) koululiikuntakäytöstä
4. päättää koulun liikuntasalin (Kyröskoski: liikuntahalli Kosken Syke) varaamisesta koulun järjestämiin juhliin ja tapahtumiin

5.7 Elinympäristölautakunta ja elinympäristöpalvelut

109 § Elinympäristölautakunnan ja lupajaoston tehtävät

Elinympäristölautakunta toimii elinympäristöpalvelualueen hallinnollisena lautakuntana.

Elinympäristölautakunta vastaa yhdyskuntateknisistä palveluista, joilla ylläpidetään ja parannetaan elinympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä asumiselle ja yrittäjyydelle. Elinympäristölautakunta järjestää kunnan ympäristö-, kiinteistö-, siivous- ja ruokapalvelut, elinkeinopalvelut, työllisyyspalvelut sekä kunnallistekniikan palvelut.

Lupajaosto vastaa kunnan veloitteeksi lainsäädännöllä osoitetuista rakennusvalvontaviranomaisen, ympäristönsuojeluviranomaisen sekä maa-aineslupa- ja valvontaviranomaisen tehtävistä. Lisäksi se toimii hulevesien valvontaviranomaisena ja leirintäalueviranomaisena.

110 § Elinympäristölautakunnan ja lupajaoston kokoonpano

Elinympäristölautakunnassa yhdeksän (9) jäsentä ja jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee jäsenten keskuudesta puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan tulee olla valtuutettu.

Lupajaostossa on viisi (5) jäsentä ja jokaisella jäsenellä henkilökohtainen varajäsen. Jaoston jäsenistä kaksi on lautakunnan jäseniä. Valtuusto valitsee jäsenten keskuudesta puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan tulee olla valtuutettu.

111 § Esittely elinympäristölautakunnassa ja lupajaostossa

Elinympäristöjohtaja esittelee asiat elinympäristölautakunnan kokouksessa. Elinympäristöjohtajan ollessa estynyt tai esteellinen asiat esittelee hänen varahenkilönsä.

Lupajaoston esittelijöinä toimivat rakennustarkastaja, maankäyttöinsinööri, kaavoituspäällikkö ja ympäristötarkastaja, kukin esittelevät oman toimialansa asiat. Esittelijän ollessa esteellinen esittelijänä toimii viranhaltijan varahenkilö/sijainen.

112 § Elinympäristölautakunnan ratkaisuvallta

Sen lisäksi, mitä muualla on säädetty tai määrätty, elinympäristölautakunta ratkaisee nämä asiat:

1. päättää yksittäistapauksissa erityisperusteisen käyttömaksun määräämisestä
2. päättää ratkaisuvalltaansa kuuluvat liitteessä mainitut erityislainsäädännön asiat
3. päättää yksityisteiden ottamisesta kunnan hoitoon ja hoidon irtisanomisesta sekä muusta avustamisesta
4. päättää kunnan omistamien tilojen vuokrien, ruokapalveluiden ateriahintojen ja siivouskulujen määräytymisperusteista
5. toimii yksityistielain mukaisena kunnan tielautakuntana (laki yksityisistä teistä 52 §) 31.12.2018 mennessä vireille asetetuissa asioissa
6. vastaa kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta ja rakennuttamisesta
7. vastaa kunnan kiinteistöjen, liikenneväylien, puistojen ja muiden yleisten alueiden ylläpitotehtävistä ja metsien hoidosta
8. vastaa vesihuollon kehittämis- ja ylläpitotehtävistä
9. vastaa kunnan siivous- ja ruokapalveluiden järjestämisestä

10. vastaa kunnan maa- ja vesialueiden hoidosta
11. vastaa osoitteiden määrittelystä haja-asutusalueella
12. vastaa mittauksesta ja kunnan kartastosta
13. hyväksyy alle 1,5 milj. euron hankesuunnitelmat
14. päättää vahingonkorvausten myöntämisestä, kun vahingonkorvaus on 10 000–30 000 euroa
15. nimeää asemakaava-alueiden ulkopuoliset tiet
16. nimeää asukkaiden ehdotusten pohjalta puistot ja muut yleiset alueet, ellei niitä ole nimetty asemakaavassa
17. päättää vene- ja toripaikka- ym. vastaavista maksuista, noudattaen niitä ohjeita, joita kunnanhallitus on mahdollisesti antanut
18. hyväksyy kunnallistekniset suunnitelmat ja asettaa ne nähtäville
19. päättää rakennusvalvontataksan mukaan perittävistä maksuista sekä ympäristönsuojelu- ja maa-ainesmaksuista
20. antaa moottoriveneliikenteen kieltämistä tai rajoittamista koskevat kunnan lausunnot
21. huolehtii ympäristön tilan seurannasta

Yllä mainittujen lisäksi liitteessä on määritelty elinympäristölautakunnan ratkaisovaltaan kuuluvat erityislainsäädännön asiat.

113 §   Lupajaoston ratkaisovalta

Sen lisäksi, mitä muualla on säädetty tai määrätty,

Lupajaosto toimii

1. maankäyttö- ja rakennuslain 21 §:n tarkoittamana rakennusvalvontaviranomaisena

2. maa-aineslain 7 §:n mukaisena lupaviranomaisena ja maa-aineslain 14 §:n mukaisena valvontaviranomaisena
3. kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain 5 §:n mukaisena kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena
4. jätelain 24 §:n mukaisena yleisenä valvontaviranomaisena
5. kemikaalilain 11 §:n tarkoittamana kunnan kemikaalivalvontaviranomaisena
6. vesihuoltolain 4 §:n mukaisena valvontaviranomaisena
7. maankäyttö- ja rakennuslain 103 d §:n tarkoittamana monijäsenisenä valvontaviranomaisena (hulevesiä koskevat erityiset säännökset)
8. maastoliikennelain 32 §:n mukaisten säännösten ja määräysten yleisenä valvojana
9. kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa ja puhtaanapidosta annetun lain 15 §:n tarkoittamana valvontaviranomaisena
10. kunnan leirintäalueviranomaisena (UlkoiluL 3. Luku)

Lupajaosto ratkaisee seuraavat asiat

1. päättää ratkaisultaansa kuuluvat liitteessä mainitut erityislainsäädännön asiat ja luvat
2. hyväksyy ratkaisultaansa kuuluvien lupien vakuudet
3. antaa ratkaisultaansa liittyvät lausunnot
4. päättää MRL:n 171 §:n mukaisista poikkeamisluvista, kun kysymyksessä ei ole rakennuksen korvaaminen uudella tai rakennuksen laajennuksesta

114 § Viranhaltijoiden ratkaisovalta

Viranhaltijat ratkaisevat seuraavat asiat siltä osin kuin päätöksentekoa ei ole laissa tai asetuksessa säädetty tai sitä ei ole määrätty muualla hallintosäännössä muulle toimielimelle tai viranhaltijalle kuuluvaksi.

Liitteessä on määritelty viranhaltijoiden ratkaisovaltaan kuuluvat erityislainsäädännön asiat.

Elinympäristöjohtaja

1. ratkaisee maastoliikennelain mukaisen maanomistajaluvan
2. päättää puuston myynnistä
3. allekirjoittaa kunnan liittymissopimukset
4. päättää alueiden käytöstä
5. päättää alle 10 000 euron suuruista vahingonkorvauksista
6. allekirjoittaa vuokrasopimukset
7. päättää kiinteän omaisuuden vuokraamisesta alle 10 vuoden ajaksi, pois lukien kunnan kiinteistöjen vuokrasopimukset
8. päättää sisäisistä vuokrista ja ateriahinnoista lautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti

Toimistopäällikkö

1. päättää asuinrakennusten rakennuspaikkojen varaamisesta ja varausajan jatkamisesta

Elinkeinojohtaja

1. päättää yritykselle luovutettavan rakennuspaikan esisopimuksesta
2. päättää yritykselle luovutettavan hallituksen hinnoitteleman yri-

tys- tai liikepaikkatontin myynnistä ja tällaisen kaupan purkamisesta

3. ratkaisee kunnan ostamien yritys- tai liikepaikkatonttien myyntikuntoon saattamisen

Työllisyyspalveluiden päällikkö

1. työllisyyden edistämisen kuntakokeilun järjestämisestä
2. työllisyyspalveluiden palveluohjaajien ja työkykykoordinaattorin sekä kuntakokeiluun TE-hallinnosta siirtyneiden asiantuntijoiden tehtävistä.

Työllisyyspalveluiden palveluohjaaja ja työkykykoordinaattori

1. työllisyyden edistämisen kuntakokeilun asiakaspalveluista työllisyyspalveluiden päällikön päättämän tehtäväjaon mukaisesti.

Kuntoutusohjaaja

1. päättää työllisyyden edistämisen kuntakokeilun lain mukaisten palveluiden antamisesta
2. päättää kuntouttavan työtoiminnan lain mukaisten palveluiden myöntämisestä
3. päättää lain työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelun mukaisten palveluiden antamisesta

Tilapalvelupäällikkö

1. päättää kunnan tilojen vuokralle antamisesta ja ottamisesta ja allekirjoittaa vuokrasopimukset (alle 10 vuoden ajaksi) sekä myöntää tilapäisen luvan kunnan omistamien tilojen sisäiseen ja ulkopuoliseen käyttöön (ellei kohteella ole muuta haltijaa ja sisäistä vuokraa) ja päättää perittävistä korvauksista.

Työmaainsinööri

1. hyväksyy rakentamiseen liittyvät vakuudet
2. toimii talonrakennustyön aikaisena valvojana ja tarkastajana

Maanrakennusmestari

1. hakee yksityistietoimitusta
2. myöntää luvan johtojen, kilpien ja muiden laitteiden sijoittamiseksi kunnan omistamille ja hallinnassa oleville katu- ja liikennealueille (muut alueet maankäyttöinsinööri)
3. antaa liittymäluvut asemakaava-alueilla
4. antaa luvan katualueella työskentelyyn ja päättää katualueen sulkemisesta
5. päättää metsästysvuokrasopimuksista
6. päättää yksityistieavustusten jakamisesta
7. myöntää tilapäisen luvan kunnan omistaman alueen käyttämiselle kunnan sisäiseen ja ulkopuoliseen toimintaan ja päättää siitä perittävästä korvauksesta.
8. päättää torin käytöstä
9. myöntää liikennemerkkien sijoitusluvut kunnan omistamille ja hallinnassa oleville katu- ja liikennealueille sekä yksityisteille
10. päättää liikenteenohjauslaitteen asettamisesta

Yhdyskuntatekniikan päällikkö

1. toimii kunnan LVI-tarkastusviranomaisena
2. päättää alle 3000 euron suuruisista vahingonkorvauksista

Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö

1. päättää keittiötilojen vuokraamisesta lautakunnan päättämien periaatteiden mukaisesti

Elinympäristöpalveluiden vastualueiden ja osavastuualueiden päälliköt

1. päättävät kiireellisten korjaustöiden suorittamisesta oman palveluyksikkönsä osalta, mikäli vahingon estäminen tai toiminnan turvaaminen sitä edellyttävät

Rakennustarkastaja

1. päättää kunnan rakennusvalvontaviranomaisen toimivaltaan määrätyistä asioista lukuun ottamatta:
  - 1200 krs-m² tai suuremman rakennuksen rakennuslupaa
  - rakennuslupaa, joka koskee ympäristöluvanvaraisen toiminnan harjoittamista
  - jätevesien käsittelyjärjestelmän toimenpidelupaa, joka koskee mitoitukseltaan yli 15 asukkaan järjestelmää
2. antaa puiden kaatoluvat ja maisematyöluvut

Maankäyttöinsinööri

1. ratkaisee kunnan myymän rakentamattoman rakennuspaikan rakennusajan pidennyksen rakennusvelvollisuuden osalta
2. ratkaisee kunnan myymän rakentamattoman asuinrakennuspaikan edelleen luovutushakemuksen
3. ratkaisee asuinrakennuspaikkojen myymisen hallituksen päättämien luovutusehtojen mukaisesti ja tällaisen kaupan purkamisen
4. ratkaisee kunnan ostamien asuintonttien myyntikuntoon saattamisen
5. päättää etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä

6. antaa suostumuksen tai lausunnon rakentamisesta säädettyä lähemmäksi kunnan omistamaa kiinteistöä
7. antaa kunnan lausunnot naapurikuntien maa-ainesasioissa
8. myöntää luvan johtojen, kilpien ja muiden laitteiden sijoittamiseksi kunnan omistajille ja hallinnassa oleville alueille (maanrakennusmestari katu- ja liikennealueet)
9. edustaa kuntaa maanmittaustoimituksissa
10. hakee kunnan puolesta toimituksia (lohkomiset ja lunastukset)
11. hakee yksityistietoimituksia kunnan omistamilla maa-alueilla
12. päättää elinympäristölautakunnan lupajaoston ratkaisuvaltaan kuuluvien lupien ja vakuuksien vapauttamisesta

Kaavoituspäällikkö

1. antaa lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle rakennusjärjestyksestä poikkeamisessa
2. antaa selityksen ja vastineen kunnan puolesta rakentamisen ja lohkomisen poikkeuslupaa koskevissa asioissa sekä niistä johtuen eri oikeusasteiden viranomaisten pyytämät selitykset
3. antaa kunnan lausunnot naapurikuntien kaavoitusasioissa
4. antaa kaivoslain mukaisen lausunnon
5. päättää kadunnimet ja numerot asemakaava-alueella
6. antaa vastineet ja lausunnot koskien kunnan asemakaavoja
7. antaa räjähdelain tarkoittamat lausunnot

6 KUNNAN TALOUS

115 § Vastuu kunnan taloudesta

Hallitus vastaa kunnan taloudenhoidosta. Kunnan tehtävät on hoidettava taloudellisesti ja järjestettävä siten, että vastuu tavoitteiden toteuttamisesta sekä toiminnallisesta ja taloudellisesta tuloksesta on selkeä. Tilivelvollisia ovat valtuutettuja lukuun ottamatta toimielinten jäsenet, toimielinten esittelijät sekä palvelualueiden ja vastuualueiden esihenkilöt.

Vastuu toiminnallisesta ja taloudellisesta tuloksesta on vastuualueen päälliköllä oman alueensa osalta ja palvelualueen johtajalla koko palvelualueensa osalta.

116 § Talousarvion täytäntöönpano

Valtuusto hyväksyy talousarvion määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet. Valtuusto määrää erikseen, millä toiminnan tasolla ne ovat valtuuston nähden sitovia. Valtuusto voi antaa määrärahojen ja tuloarvioiden käyttöön myös muita toimintaa suuntaavia ehtoja.

Hallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösunnitelmat. Nämä toimielimet voivat siirtää käyttösunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa edelleen alaisilleen viranhaltijoille. Käyttösunnitelmien muutoksista ilmoitetaan hallitukselle.

117 § Talousarvion muutokset

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana.

Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnallisia tavoitteita ja tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin

118 § Poistosuunnitelman hyväksyminen

Suunnitelmapoistojen perusteet hyväksyy valtuusto.

Valtuuston hyväksymien suunnitelmapoistojen perusteiden pohjalta hallitus hyväksyy hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaiset poistosuunnitelmat sekä pienhankintarajan.

119 § Rahatoimen hoitaminen

Valtuusto päättää talouden ja sijoitustoiminnan periaatteista. Talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista. Muista rahatoimen hoitamiseen liittyvistä asioista päättää hallitus.

120 § Maksuista päättäminen

Valtuusto päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista.

Kunnanhallitus päättää tarkemmin maksujen perusteista ja euro-määristä. Lautakunnat päättävät palvelualueensa maksut.

7 TARKASTUSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET**7.1 Valvontajärjestelmä**

121 §   Ulkoinen ja sisäinen valvonta

Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja tämän säännön mukaisesti.

Sisäinen valvonta on johtamisen apuväline. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa hallitus.

7.2   Tarkastuslautakunta

122 §   Lautakunnan kokoonpano

Lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kolme muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja.

123 §   Lautakunnan kokoukset

Lautakunnan kokouksissa tilintarkastajalla on läsnäolo- ja puheoikeus. Tilintarkastajalla ja lautakunnan määräämillä luottamushenkilöillä ja kunnan palveluksessa olevilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä on velvollisuus olla läsnä lautakunnan kokouksessa lautakunnan niin päättäessä.

Hallitus ei voi määrätä edustajaansa lautakunnan kokouksiin.

Kokousmenettelyssä noudatetaan hallintosäännön määräyksiä. Esittelijästä päättää lautakunta.

124 § Lautakunnan tehtävät

Sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään, lautakunnan on

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla
4. valvottava kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtia sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla sekä saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa

7.3 Tilintarkastaja

125 § Tilintarkastajan valinta

Valtuusto valitsee tarkastuslautakunnan esityksestä 1–6 vuodeksi hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden JHTT-tilintarkastajan ja yhden JHTT-varatilintarkastajan tai JHTT-yhteisön. Valtuusto päättää ajanjaksosta ja käytetäänkö mahdollisia optiovuosia.

126 § Vastuun jakaantuminen

Jos tilintarkastajia valitaan useampia kuin yksi, tilintarkastajat vastaavat kunnalle tilintarkastuksesta yhteisvastuullisesti.

127 § Tarkastuslautakunnan antamat tehtävät

Tilintarkastaja voi ottaa lautakunnalta toimeksiantoja lautakunnan käsiteltävien asioiden valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien suorittamisesta, mikäli ne eivät ole ristiriidassa hyvän tilintarkastustavan kanssa.

7.4 Tilintarkastajan ilmoitukset, tilintarkastuskertomus ja tarkastuslautakunnan valmistelu valtuustolle**128 § Tilintarkastajan ilmoitukset**

Tilintarkastajan on laadittava toimikaudekseen tarkastussuunnitelma ja työohjelma vuosittain kullekin tilikaudelle. Tarkastussuunnitelma ja työohjelma on toimitettava tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

Tilintarkastaja ilmoittaa tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnalle sen määräämällä tavalla. Kuntalain tarkoittamat ilmoitukset lautakunnalle tehdään kirjallisina lautakunnan puheenjohtajalle. Hallitukselle annettavat ilmoitukset tehdään kirjallisena hallituksen puheenjohtajalle ja kunnanjohtajalle.

129 § Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastuskertomuksessa on kuntalaissa tilintarkastuskertomukselle asetettujen sisällöllisten vaatimusten lisäksi esitettävä lausunto hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritetun tilintarkastuksen tuloksista kuntalain edellyttämässä laajuudessa.

130 § Tarkastuslautakunnan valmistelu valtuustolle

Lautakunta antaa valtuustolle viikkoa ennen tilintarkastuskertomuksen valtuustokäsittelyä arvionsa valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta edellisenä vuonna (arviointikertomus). Lautakunta esittää arvionsa myös tilintarkastuskertomuksessa tehdyistä muistutuksista sekä asianomaisten niistä antamista selityksistä ja hallituksen lausunnosta. Lautakunta esittää valtuustolle ehdotuksen toimenpiteistä, joihin lautakunnan valmistelu ja tilintarkastuskertomus antavat aihetta.

7.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta**131 § Valtuuston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät**

Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa. Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen linjaukset, tavoitteet ja osa-alueet sekä niiden toimeenpano-, seuranta- ja arviointimenettelyt.

132 § Hallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Hallitus

1. vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä
2. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat,
3. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
4. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä

sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

133 § Lautakunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

134 § Viranhaltijoiden ja esihenkilöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Kunnanjohtaja ja palvelujohtajat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja ohjeistavat alaisiaan vastuualueita sekä raportoivat hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Vastuualueiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

135 § Konsernijohtoon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

136 § Sisäisen tarkastuksen tehtävät

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi hallitukselle ja kunnanjohtajalle.

8 LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOITA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

137 § Soveltamisala

Kunnan luottamushenkilöille suoritetaan palkkiota luottamustoimen hoitamisesta ja korvausta ansionmenetyksestä sekä kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä sekä matkakustannusten korvausta ja päivärahaa näiden luottamushenkilöiden palkkioita koskevien määräysten mukaisesti.

138 § Kokouspalkkiot

Kunnan toimielinten kokouksista suoritetaan jäsenille ja läsnäolo-oikeutetuille palkkiota, johon sisältyy korvaus pöytäkirjan tarkastuksesta seuraavasti:

a) Valtuusto	100 e
b) Hallitus ja sen jaosto	120 e
c) Tarkastuslautakunta	80 e
d) Lautakunnat ja niiden jaostot	80 e
e) Muut toimielimet	40 e
f) Vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto	20 e

Kokouksella tarkoitetaan edellä tässä pykälässä kuntalain tai muiden säännösten mukaisesti asetetun toimielimen sellaista kokousta, joka on laillisesti kokoon kutsuttu, päätösvaltainen ja josta on laadittu allekirjoitettu pöytäkirja.

Toimielimen puheenjohtajana toimivalle luottamushenkilölle maksetaan jäsenen kokouspalkkio 50 %:lla korotettuna. Toimielimen

kokouksessa esittelijänä tai sihteerinä toimivalle maksetaan palkkio 50%:lla korotettuna. Korotukset eivät koske kohdan f vaikuttamistoimielimiä.

Valtuuston puheenjohtajalle tai varapuheenjohtajalle, joka osallistuu hallituksen kokoukseen, samoin kuin hallituksen jäsenelle tai varajäsenelle, joka osallistuu muiden hallintoelimien kokouksiin hallituksen määräämänä edustajana, suoritetaan kokouspalkkio samojen perusteiden mukaan kuin asianomaisen hallintoelimen jäsenille.

139 § Samana päivänä pidetyt kokoukset

Jos toimielin pitää joko kokonaisuudessaan tai jaostona samana kalenterivuorokautena useamman kuin yhden kokouksen, katsotaan ne kokouspalkkiota laskettaessa yhdeksi kokoukseksi, ellei kokousten välinen aika ole yli kaksi (2) tuntia.

140 § Vuosipalkkiot

Kokouksen ulkopuolella hoidetuista luottamustehtävistä maksetaan jäljempänä oleville luottamushenkilöille seuraavat vuosipalkkiot:

Valtuusto, pj	2 000 e
Valtuuston vpj:t (varapuheenjohtajat)	1 000 e
Hallitus, pj	2 500 e
Hallituksen vpj:t (varapuheenjohtajat)	1 000 e
Lautakunta, pj	1 000 e
Lupajaoston pj	1000 e

Vuosipalkkiota ei makseta valtuuston vaalilautakunnan puheenjohtajalle.

Mikäli puheenjohtaja on estynyt hoitamasta tehtäviään, lakkaa hänen oikeutensa vuosipalkkioon, kun este on jatkunut yhtäjaksoisesti kuukauden. Sen jälkeiseltä ajalta varapuheenjohtajalla on oikeus saada suhteellinen osa vuosipalkkiota.

141 § Katselmus, neuvottelu, toimitus

Katselmuksesta, neuvottelusta tai muusta toimituksesta, johon toimielimen jäsen osallistuu toimielimen päätöksen perusteella ja josta laaditaan pöytäkirja tai muistio, maksetaan palkkiota 40 euroa.

142 § Kunnan edustajat

Kunnan yhteistoimintaelimeen tai muuhun yhteistyöelimeen kunnan edustajaksi valitulle maksetaan kokouspalkkio soveltuvin osin kokouspalkkiokohdan mukaisesti, jollei edustaja saa palkkiota kunnan tai yhteisön suorittamana.

143 § Tilintarkastajat, lautamiehet, uskotut miehet

Tilintarkastajalle suoritetaan palkkio laskun mukaan.

Lautamiesten ja uskottujen miesten palkkiot määräytyvät eri päätösten mukaan. Kunta ei maksa näitä palkkioita.

144 § Keskusvaalilautakunta, vaalilautakunta ja -toimikunta

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan vuosipalkkio määräytyy tämän säännön kohdan lautakuntien puheenjohtajat mukaisesti kuitenkin siten, että palkkio maksetaan vain vaalivuosilta. Vaalilautakunnan ja -toimikunnan puheenjohtajalla ei ole erillistä vuosipalkkiota.

Vaalilautakunnan ja -toimikunnan puheenjohtajalle ja jäsenelle maksetaan vaalitoimituspäivältä ja vaalitoimituksen päätyttyä suoritettavasta laskentatyöstä seuraavasti:

puheenjohtajalle	150 e
jäsenelle	100 e

Milloin vaalilautakunnat kokoontuvat muulloin kuin vaalipäivinä tai vaalitoimikunta muutoin kuin vaalia toimittamaan, on palkkio 60 euroa.

Vaalilautakunnan ja -toimikuntien jäsenille maksetaan 20 euron palkkio pakolliseen vaalikoulutukseen osallistumisesta.

145 §   Ansionmenetyksen korvaus

Luottamushenkilölle maksetaan korvausta ansionmenetyksestä sekä kustannuksista, joita luottamustoimen hoitamisen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lasten hoitamisesta tai muusta vastaavasta syystä kultakin alkavalta tunnilta, ei kuitenkaan enemmältä kuin 8 tunnilta kalenterivuorokaudessa.

Saadakseen korvausta ansionmenetyksestä luottamushenkilön tulee esittää työnantajan todistus siitä, että luottamustoimen hoitamiseen käytetty aika olisi ollut hänen työaikaansa ja että hänelle ei makseta siltä ajalta palkkaa.

Luottamushenkilön, joka tekee ansio- tai muuta työtä olematta työsuhteessa taikka virka- tai muussa julkisoikeudellisessa toimituksessa, tulee esittää kirjallisesti riittävä selvitys ansionmenetyksestään ja luottamustoimen johdosta aiheutuneista kustannuksista.

Tuntikorvauksen enimmäismäärä on 30 euroa.

Todistusta tai selvitystä ei vaadita, jos korvattava määrä on enintään 10 euroa tunnilta. Luottamushenkilön tulee tällöin kuitenkin antaa kirjallinen vakuutus ansionmenetyksen ja luottamustoimen vuoksi aiheutuneiden kustannusten määrästä.

Saadakseen korvausta kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä, luottamushenkilön tulee esittää kirjallinen selvitys tällaisista kustannuksistaan. Kustannusten enimmäismäärään noudatetaan mitä edellä 1 momentissa on määrätty.

Luottamustoimen hoitamiseen meneväksi ajaksi luetaan kokous- ja matka-ajat kotoa tai työpaikalta kokoukseen ja takaisin.

146 § Erityistehtävät

Sellaisesta luottamustehtävästä, jota ei ole mainittu tässä säännössä, määrää tarvittaessa palkkion hallitus tai kunnanjohtaja.

147 § Matkakustannukset

Luottamushenkilöiden kokousmatkoista ja muista kunnallisen viranomaisen määräyksestä luottamustoimen hoitamiseksi tehdyistä matkoista suoritetaan matkakustannusten korvausta soveltuvin osin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti, jollei hallitus toisin päättä.

148 § Palkkioiden ja korvausten maksaminen

Ansionmenetykskorvaus maksetaan hakemuksen mukaan neljännesvuosittain. Muut korvaukset maksetaan puolivuosittain.

Luottamushenkilön vaatimuksen häneltä evätyn korvauksen maksamisesta samoin kuin muut tästä säännöstä aiheutuvat tulkintaerimielisyydet ratkaisee ensiasteena hallitus.